

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΟΥΡΤΕΣΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΦΡΑΙΜΙΔΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2013

Περιεχόμενα

Περίληψη	σελ. 6
Εισαγωγή	σελ. 8
<u>Κεφαλαίο 1: Ο Τουρισμός στην Ελλάδα</u>	
1.1 Μορφές τουρισμού στην Ελλάδα	σελ. 10
1.1.1 Εσωτερικός τουρισμός	σελ. 12
1.1.2 Εξωτερικός τουρισμός	σελ. 12
1.1.3 Εποχιακός τουρισμός	σελ. 13
1.1.4 Συνεχής τουρισμός	σελ. 14
1.1.5 Μαζικός τουρισμός	σελ. 14
1.1.6 Ατομικός τουρισμός	σελ. 15
1.2 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού	σελ. 15
1.2.1 Πολιτισμικός τουρισμός	σελ. 17
1.2.2 Χειμερινός τουρισμός	σελ. 18
1.2.3 Θρησκευτικός τουρισμός	σελ. 18
1.2.4 Συνεδριακός τουρισμός	σελ. 20
1.2.5 Αθλητικός τουρισμός	σελ. 21
1.2.6 Θαλάσσιος τουρισμός	σελ. 22
1.2.7 Τουρισμός της Περιπέτειας	σελ. 22

1.2.8	Αγροτουρισμός	σελ. 23
1.2.9	Θεραπευτικός – Ιαματικός τουρισμός	σελ. 24
1.2.10	Οικοτουρισμός	σελ. 25

Κεφαλαίο 2: Φλώρινα

2.1	Ιστορικά του νομού Φλωρίνης	σελ. 26
2.2	Γεωγραφική θέση και δημογραφικά	σελ. 29
2.3	Οικονομία του νομού	σελ. 30
2.3.1	Γεωργία – Κτηνοτροφία	σελ. 31
2.3.2	Λιγνίτης και μονάδες Ηλεκτροπαραγωγής	σελ. 32
2.3.3	Εμπόριο, μεταφορές και συγκοινωνίες	σελ. 33
2.3.4	Τουρισμός ιστορική αναδρομή	σελ. 34

Κεφαλαίο 3: Τουριστικοί πόροι έλξης

3.1	Ο τουρισμός στην Φλώρινα σήμερα	σελ. 36
3.2	Αξιοθέατα, Μουσεία και Μνημεία	σελ. 38
3.2.1	Μνημεία	σελ. 41
3.2.2	Μουσεία	σελ. 45
3.2.3	Αξιοθέατα	σελ. 45
3.3	Φυσική ομορφιά	σελ. 47
3.4	Ο τουρισμός που προσελκύει ο νομός Φλωρίνης	σελ. 54
3.4.1	Χειμερινός – Αθλητικός τουρισμός Φλώρινας	σελ. 55

3.4.2	Πολιτιστικός – Θρησκευτικός τουρισμός Φλώρινας	σελ. 56
3.4.3	Οικοτουρισμός – Αγροτουρισμός Φλώρινας	σελ. 57
3.4.4	Περιηγητικός – Τουρισμός Περιπέτειας Φλώρινας	σελ. 58
3.4.5	Ιαματικός τουρισμός Φλώρινας	σελ. 58

Κεφαλαίο 4: Διοίκηση, υπηρεσίες και υποδομές

4.1	Περιφερειακή διοίκηση	σελ. 59
4.2	Τρόποι μετάβασης στην Φλώρινα – Τοπικές συγκοινωνίες	σελ. 60
4.3	Ηλεκτροδότηση – Ύδρευση	σελ. 61
4.4	Πανεπιστημιακά τμήματα και σχολές	σελ. 62
4.5.	Υπηρεσίες Υγείας	σελ. 63

Κεφαλαίο 5: Τουριστικές υποδομές και ανάπτυξη

5.1	Τουριστικές υποδομές Φλώρινας	σελ. 64
5.2	Ήθη και έθιμα	σελ. 67
5.3	Παραδοσιακά τοπικά προϊόντα	σελ. 74
5.4	Κινήσεις για την τουριστική προβολή και διαφήμιση	σελ. 80

	Συμπεράσματα	σελ. 83
--	---------------------	---------

	Βιβλιογραφία	σελ. 85
--	---------------------	---------

Περίληψη

Ο σκοπός της υλοποίησης της παρούσης πτυχιακής εργασίας ήταν να αναδειχθεί η τουριστική ανάπτυξη στον νομό της Φλώρινας, όπως αυτή ήταν από το παρελθόν μέχρι σήμερα, τα προβλήματα και η συνέχιση του τουρισμού στην περιοχή.

Αρχικά γίνεται μια αναφορά στον τουρισμό της Ελλάδας και τις βασικότερες μορφές τουρισμού που είναι ο εσωτερικός τουρισμός, ο εξωτερικός, ο εποχιακός, ο συνεχής, ο μαζικός και ο ατομικός. Έπειτα γίνεται μια αναφορά στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια στην χώρα μας. Συγκεκριμένα αναφέρονται ο πολιτιστικός τουρισμός, ο χειμερινός, ο θρησκευτικός, ο συνεδριακός, ο αθλητικός, ο θαλάσσιος, ο τουρισμός της περιπέτειας, ο αγροτουρισμός, ο ιαματικός τουρισμός και ο οικοτουρισμός.

Στην συνέχεια γίνεται μια ιστορική αναδρομή στην Φλώρινα, με στοιχεία από την μυθολογία, τους πρώτους πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν στην περιοχή, την αρχαία ονομασία της πόλης και ιστορικά από τους κατακτητές της, από τον Φίλιππο τον Β΄, στους Ρωμαίους, στο Βυζάντιο, στην Τουρκοκρατία, στην Ελληνική Επανάσταση και στον Μακεδονικό Αγώνα. Συζητούνται επίσης η γεωγραφική θέση του νομού, τα δημογραφικά και τα θεμέλια της οικονομίας της Φλώρινας όπως είναι η γεωργία και η κτηνοτροφία, η εξαγωγή λιγνίτη και οι μονάδες Ηλεκτροπαραγωγής, το εμπόριο και οι συγκοινωνίες και φυσικά ο τουρισμός και η παλαιότερη μορφή του.

Αργότερα παρουσιάζεται ο τουρισμός στην Φλώρινα όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα, αναφέροντας τα Μνημεία της περιοχής (Βυζαντινοί ναοί των Πρεσπών, Αρχαιολογικός χώρος Αγίου Παντελεήμονα, Αρχαιολογικός χώρος Πετρών κ.α.), τα Μουσεία της περιοχής (Βυζαντινό, Αρχαιολογικό, Πινακοθήκη κ.α.) και τέλος τις πολλές φυσικές ομορφιές που μπορεί να προσφέρει η Φλώρινα σε έναν επισκέπτη (οι Πρέσπες και οι άλλες λίμνες και τα βουνά που περιβάλλουν τον νομό). Με τα παραπάνω στοιχεία συμπεραίνονται τα είδη τουρισμού που προσελκύει η Φλώρινα,

όπως είναι ο πολιτιστικός και ο θρησκευτικός τουρισμός, ο οικοτουρισμός και ο αγροτουρισμός, ο τουρισμός της περιπέτειας και ο περιηγητικός και ο ιαματικός τουρισμός.

Έπειτα αναφέρονται οι τρόποι μετάβασης στην Φλώρινα, η περιφερειακή διοίκηση και το σύστημα ύδρευσης και ηλεκτροδότησης. Επίσης αναφέρονται οι υπηρεσίες παιδείας (Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και Τεχνικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Μακεδονίας) και οι υπηρεσίες υγείας του νομού.

Τέλος αναλύονται οι τουριστικές υποδομές και τα προβλήματα αυτών, τα έθιμα και οι παραδόσεις και τα παραδοσιακά τοπικά προϊόντα. Κλείνοντας, γίνεται αναφορά στις κινήσεις που έχουν γίνει για την τουριστική προβολή του νομού.

Λέξεις – Κλειδιά:

Νομός Φλώρινας, Ελλάδα, τουριστική ανάπτυξη, Πρέσπες, Δυτική Μακεδονία, μορφές τουρισμού, Αμύνταιο, τουριστικές υποδομές.

Εισαγωγή

Ο τουρισμός είναι μια κινητήρια δύναμη για την παγκόσμια αγορά. Αναπτύχθηκε κυρίως κατά τον προηγούμενο αιώνα σαν τρόπος μόρφωσης και διασκέδασης των εύπορων Ευρωπαίων, αλλά σύντομα απέκτησε μεγάλη ζήτηση, καθώς είχε μεγάλη απήχηση σε όλα τα κοινωνικά στρώματα. Έτσι στα μέσα του 20^{ου} αιώνα, ο τουρισμός πήρε μια πιο μαζική και συνάμα πιο οικονομική μορφή, ώστε όλοι να μπορούν να ταξιδέψουν.

Στην Ελλάδα ο τουρισμός αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομίας της χώρα μας, καθώς είναι ένα σημαντικό μέρος του ΑΕΠ και απασχολεί λίγο λιγότερους από ένα εκατομμύριο εργαζομένους. Για πάρα πολλά χρόνια η χώρα μας ήταν γνωστή προς τους ξένους τουρίστες σαν ένας θερινός προορισμός, μια χώρα που προσφέρει ήλιο, ζέστη, γαλανά νερά και όμορφα γραφικά νησιά.

Τα τελευταία χρόνια όμως οι τουρίστες αναζητούν όλο και περισσότερα πράγματα από τα τουριστικά πακέτα που αγοράζουν. Οι λίγες ελεύθερες μέρες, μακριά από τον χώρο εργασίας, έχει κάνει τον τουρίστα να μην ενδιαφέρεται τόσο για τις κλασικές διακοπές. Πλέον οι τουρίστες, ιδιαίτερα οι Ευρωπαίοι, ενδιαφέρονται όλο και πιο πολύ για εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως το να δουν αξιοθέατα, να ζήσουν εμπειρίες, να δοκιμάσουν νέα αθλήματα, να ζήσουν στους αγρούς, να έρθουν σε επαφή με το φυσικό περιβάλλον, να βελτιώσουν την ποιότητα της υγείας τους, να ακολουθήσουν τις ομάδες τους σε αθλητικές δραστηριότητες, ακόμα και να παρακολουθήσουν ομιλίες και συνέδρια.

Η χώρα μας έχει την δυνατότητα να ανταποκριθεί στην νέα τάξη πραγμάτων στον χώρο του τουρισμού. Εκτός από καλοκαιρινές διακοπές, η Ελλάδα με την πλούσια βλάστηση, την αρχαία κληρονομιά της, τα όμορφα μοναστήρια και τους χιονισμένους ορεινούς της όγκους, μπορεί να ικανοποιήσει όλων των ειδών τις προτιμήσεις.

Η Φλώρινα, ένας συνοριακός νομός της Δυτικής Μακεδονίας, είναι ένας τόπος με πολλές φυσικές ομορφιές, παραδόσεις και έθιμα που κρατούν πριν ακόμα και τον χριστιανισμό και με τεράστια πολιτιστική κουλτούρα και κληρονομιά. Από κάποιους που δεν έχουν βρεθεί εκεί, θεωρείται ένας μακρινός και παγωμένος νομός, όμως η αλήθεια είναι πως αυτή η γεωγραφική της θέση της την έχει ευλογήσει με τέτοιο φυσικό πλούτο.

Ο νομός της Φλώρινας αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η Φλώρινα δεν έχει θάλασσα, όπως συνηθίζεται για την ανάπτυξη του τουρισμού στην χώρα μας, όμως οι δυνατότητές της είναι μεγάλες. Τα δυνατά σημεία του νομού είναι το όμορφο φυσικό περιβάλλον, με τις παγωμένες λίμνες και τις χιονισμένες βουνοκορφές, οι δυνατότητες για πολλές αθλητικές δραστηριότητες, η μεγάλη και παλιά πολιτιστική παράδοση, τα θρησκευτικά μνημεία, η μεγάλη ιστορία της περιοχής, οι πολύ ενδιαφέρουσες πολιτιστικές εκδηλώσεις, τα γνωστά τοπικά της προϊόντα και η οικολογική σημασία του νομού. Η ανάδειξη περιοχών τόσο μεγάλου ενδιαφέροντος, όπως είναι η Φλώρινα, θα αποτελέσει το μέλλον του τουρισμού για την χώρα μας.

Κεφάλαιο 1

Ο Τουρισμός στην Ελλάδα

1.1 Μορφές τουρισμού στην Ελλάδα

Ο τουρισμός είναι μια τεράστια βιομηχανία και αποτελεί μία από τις κυριότερες πηγές εσόδων για την Ελλάδα. Το φαινόμενο του τουρισμού έχει ρίζες από την αρχαιότητα και ήταν συνδεδεμένος με τον ελεύθερο χρόνο που είχαν οι εύποροι ώστε να κάνουν ταξίδια. Αυτό συναντάται ιδιαίτερα στην Αρχαία Ελλάδα και την Ρώμη, αλλά και στον Αιγυπτιακό πολιτισμό. Αργότερα, την εποχή της Αναγέννησης, τουρισμός απέκτησε έναν πιο επιμορφωτικό σκοπό, χωρίς να επισκιάζεται βέβαια ο ψυχαγωγικός του χαρακτήρας. Μάλιστα εκείνη την περίοδο ήταν και η πρώτη φορά που δόθηκε η ευκαιρία και σε άτομα από κατώτερες κοινωνικές τάξεις να ταξιδέψουν, με χαμηλότερο φυσικά κόστος.

Ανά τα χρόνια έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί για τον τουρισμό και για τον τουρίστα, αν και είναι πιο εύκολο να οριστεί από τα χαρακτηριστικά του. Ο τουρισμός λοιπόν είναι μια επίσκεψη σε έναν προορισμό, άλλο από αυτό της μόνιμης κατοικίας του ατόμου. Αυτή η επίσκεψη όμως πρέπει να διαρκέσει τουλάχιστον 24 ώρες, άλλα να είναι λιγότερο από έναν χρόνο. Επιπλέον, βασικά στοιχεία του τουρισμού περιλαμβάνουν το ταξίδι σε έναν προορισμό και την διαμονή σε αυτόν.

Η χώρα μας αποτελεί κατεξοχήν τουριστική χώρα. Οι λόγοι για αυτό είναι πολλοί. Η Ελλάδα αποτελείται από 6.000 νησιά, εκ των οποίων τα 227 είναι κατοικημένα. Επιπλέον, διαθέτει βουνά και πανέμορφα δάση, εθνικούς δρυμούς, ενδιαφέρουσες λίμνες και ποτάμια. Όμως, το τουριστικό ενδιαφέρον της χώρας μας δε σταματάει εκεί. Είναι η μεγάλη ιστορία και πολιτισμική κληρονομιά μίας χώρας με περισσότερα από 5.000 χρόνια ιστορίας, με γνωστά μνημεία και αρχαίους ναούς,

αρχαιολογικούς χώρους. Τέλος, η ελληνική κουζίνα είναι πολύ γνωστή, όπως και η ζεστή φιλοξενία των Ελλήνων.

Για την Ελλάδα, ο τουρισμός αποτελεί το 18% του ΑΕΠ, ενώ παράλληλα προσφέρει περίπου 800.000 θέσεις εργασίας. Επίσης, πολύ σημαντικό είναι και το συνάλλαγμα για την οικονομία της χώρας μας, το οποίο υπολογίζεται στα 5.000.000.000 δολάρια. Ειδικότερα, αυτήν τη δύσκολη οικονομική στιγμή που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, η σταθερή τουριστική προσέλευση αποτελεί ίσως τη κυριότερη πηγή εσόδων για τη χώρα.

Ο τουρισμός όμως είναι μία περίπλοκη και πολυδιάστατη βιομηχανία που μπορεί να πάρει αρκετές μορφές. Οι κυριότερες μορφές του τουρισμού είναι:

- Ο εσωτερικός τουρισμός
- Ο εξωτερικός τουρισμός
- Ο εποχιακός τουρισμός
- Ο συνεχής τουρισμός
- Ο μαζικός τουρισμός
- Ο ατομικός τουρισμός.

1.1.1 Εσωτερικός τουρισμός

Ο εσωτερικός τουρισμός είναι όταν οι πολίτες μιας χώρας ταξιδεύουν σε κάποιον άλλο προορισμό της χώρας τους. Φυσικά αυτό δεν θεωρείται συναλλαγματαγορά, όμως έχει και άλλα οφέλη για την χώρα. Αφενός είναι σημαντικό το ότι τα χρήματα των πολιτών ξοδεύονται μέσα στην ίδια τους την χώρα και όχι στο εξωτερικό. Επιπλέον ο εσωτερικός τουρισμός δίνει μια σοβαρή ώθηση στην δύσκολη οικονομία της χώρας μας. Για την Ελλάδα, ο εσωτερικός τουρισμός αποτελεί περίπου το 25% του τουρισμού της. Αυτό είναι ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό. Όμως για τον εγχώριο τουρισμό το πρόβλημα είναι ότι οι τιμές είναι ακόμα αρκετά υψηλές και πολλές φορές αφόρητες για τους Έλληνες πολίτες. Αντίθετα για τους εργαζόμενους στον τουριστικό φορέα, οι εγχώριοι τουρίστες είναι μόνο κερδοφόροι για τα ξενοδοχεία, καθώς η πλειοψηφία τους χρησιμοποιεί τα δικά της μέσα για να φτάσει τον τουριστικό προορισμό, ενώ σπάνια χρησιμοποιεί τουριστικά γραφεία και άλλους μεσάζοντες (Πιτσούνης και Ρεμεδιάκης, 2012).

1.1.2 Εξωτερικός τουρισμός

Εξωτερικός τουρισμός θεωρείται όταν οι πολίτες μίας χώρας την εγκαταλείπουν με σκοπό να επισκεφτούν κάποια άλλη για τουριστικούς λόγους. Ο εξωτερικός τουρισμός έχει δύο μορφές, ενεργητική και παθητική. Στην ενεργητική του μορφή είναι όταν οι επισκέπτες καταφθάνουν στην χώρα μας, αντίθετα, στην παθητική του μορφή είναι όταν οι πολίτες μιας χώρας φεύγουν από την χώρα τους με σκοπό να επισκεφτούν μια άλλη.

Για την χώρα μας, ο εξωτερικός τουρισμός μας καλύπτει το 75% του συνολικού τουρισμού μας. Αν και η χώρα μας αντιμετώπισε σοβαρή πτώση του τουρισμού της το 2009, με την οικονομική κρίση να επηρεάζει τον τουρισμό, έχει ανακάμψει. Μάλιστα φέτος φαίνεται να υπάρχει ρεκόρ κρατήσεων από τα ξενοδοχεία, λόγω της πτώσης των τιμών. Πιο συγκεκριμένα, οι αφίξεις των τουριστών αναμένεται να ξεπεράσει τα 17.000.000 (http://www.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_kathremote_1_08/05/2013_497666).

1.1.3 Εποχιακός τουρισμός

Εποχιακός χαρακτηρίζεται ο τουρισμός που δεν διαρκεί ολόκληρο τον χρόνο, αλλά επηρεάζεται κυρίως από τις καιρικές συνθήκες των εποχών. Οι δύο κυριότερες κατηγορίες εποχιακού τουρισμού στην Ελλάδα είναι ο καλοκαιρινός ή θερινός, που διαρκεί κατά την διάρκεια του καλοκαιριού κυρίως για τα νησιά και της παραθαλάσσιες περιοχές. Επίσης υπάρχει και ο χειμερινός τουρισμός ο οποίος ισχύει για τους χειμερινούς μήνες και εστιάζει σε ορεινές περιοχές με κύριο σκοπό τα χειμερινά σπορ.

Η οικονομία της Ελλάδας όμως, η οποία στηρίζεται κυρίως στον εξωτερικό τουρισμό, είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον θερινό τουρισμό. Παρότι λοιπόν ο θερινός τουρισμός στην Ελλάδα είναι πιο επικερδής, για το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου, όπου διαρκεί η χειμερινή περίοδος, ο τουρισμός είναι σε αρκετά χαμηλά επίπεδα (Πιτσούνης και Ρεμεδιάκης, 2012)..

1.1.4 Ο συνεχής τουρισμός

Το αντίθετο του εποχιακού τουρισμού είναι ο συνεχής τουρισμός. Ο συνεχής τουρισμός έχει ως κύριο χαρακτηριστικό του ότι διαρκεί όλο τον χρόνο, χωρίς να επηρεάζεται ιδιαίτερα από τις καιρικές συνθήκες. Οι σημαντικότερες μορφές τουρισμού αυτής της κατηγορίας είναι ο συνεδριακός τουρισμός, ο εκθεσιακός τουρισμός, ο τουρισμός πόλης, ακόμα και ο μορφωτικός τουρισμός.

Αυτή η μορφή τουρισμού είναι συνήθως φαινόμενο των μεγάλων αστικών κέντρων, όπως είναι το Λονδίνο, το Παρίσι, η Ρώμη και άλλες πρωτεύουσες. Στην Ελλάδα αυτό το φαινόμενο το συναντάμε κυρίως στην Αθήνα. Όπου τουρίστες την επισκέπτονται όλο τον χρόνο, ακόμα όμως και εκεί, ο τουρισμός είναι μειωμένος κατά τους χειμερινούς μήνες (Πιτσούνης και Ρεμεδιάκης, 2012).

1.1.5 Μαζικός τουρισμός

Ο μαζικός τουρισμός έχει σαν κύριο γνώρισμά του την ομαδική συμμετοχή των τουριστών κατά την τουριστική δραστηριότητα. Η οργάνωση αυτού του είδους του τουρισμού συνήθως πραγματοποιείται από τουριστικά γραφεία και tour operators και έχει σχέση με την μαζική και ομαδική μετακίνηση και διαμονή.

Πιο συγκεκριμένα, στον μαζικό τουρισμό, υπάρχουν ομοειδείς, συνήθως, ομάδες ανθρώπων, όπως είναι ενορίες, σχολεία και ξένα group, οι οποίοι ταξιδεύουν με την ίδια αεροπορική εταιρεία ή με τουριστικά λεωφορεία, διαμένουν στα ίδια ξενοδοχεία και ακολουθούν πάνω κάτω, τις ίδιες δραστηριότητες. Αυτό το είδος του

τουρισμού συναντάται σε κατηγορίες όπως ο θρησκευτικός τουρισμός, ο αρχαιολογικός τουρισμός, ο πολιτισμικός και ο επιμορφωτικός (Πιτσούνης και Ρεμεδιάκης, 2012).

1.1.6 Ατομικός τουρισμός

Αντίθετα με τον μαζικό τουρισμό, ο ατομικός τουρισμός σχετίζεται με την ανεξάρτητη οργάνωση του ταξιδιού αναψυχής από τους ίδιους τους τουρίστες. Σε αυτήν την τουριστική κατηγορία, ο τουρίστας μετακινείται με ιδιωτικά μέσα όπως αυτοκίνητο, τροχόσπιτο ή ακόμα και σκάφος, ενώ τόσο η μετάβαση αλλά και η διαμονή του στην χώρα που επισκέπτεται είναι ανεξάρτητη από άλλους τουρίστες ή group. Τις περισσότερες φορές αυτό το είδος του τουρισμού είναι περιηγητικό και έχει ως κύριο σκοπό την αναψυχή και την διασκέδαση (Πιτσούνης και Ρεμεδιάκης, 2012).

1.2 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Πέρα από τις κλασικές διακοπές, στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται όλο και πιο πολλές μορφές τουρισμού, συνήθως διαφορετικές από τις καθιερωμένες. Ο λεγόμενος, εναλλακτικός τουρισμός, προσφέρει στους ταξιδιώτες κάτι παραπάνω από απλές διακοπές, καθώς μπορεί να περιέχει διάφορες δραστηριότητες όπως επισκέψεις σε μνημεία, εκκλησίες, αγρούς, ιαματικά λουτρά, διάφορα σπορ ή ακόμα και συνέδρια. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι πιο

εξειδικευμένες και προσφέρουν στον κάθε τουρίστα αυτό που ψάχνει να δει ή να κάνει κατά την διάρκεια του ταξιδιού του (Δράκου, 2011).

Οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να διαχωριστούν σε:

- Πολιτιστικό τουρισμό
- Χειμερινό τουρισμό
- Θρησκευτικό τουρισμό
- Συνεδριακό τουρισμό
- Αθλητικό τουρισμό
- Θαλάσσιο τουρισμό
- Τουρισμό της Περιπέτειας
- Αγροτουρισμό
- Ιαματικό – Θεραπευτικό τουρισμό
- Οικοτουρισμό.

1.2.1 Πολιτιστικός τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός έχει σχέση με το πνεύμα και τη κουλτούρα, την τέχνη και τις παραδόσεις μιας χώρας. Μάλιστα θεωρείται από τα παλαιότερα είδη τουρισμού, αφού από τους προηγούμενους αιώνες υπήρχαν άνθρωποι που ταξίδευαν με σκοπό να γνωρίσουν καλύτερα τα ήθη και τις παραδόσεις άλλων πολιτισμών (Βερβέρογλου, 2009).

Ο πολιτιστικός τουρισμός σχετίζεται με τις επισκέψεις σε ναούς, μουσεία, μνημεία, αλλά και άλλες τοπικές δραστηριότητες έτσι ώστε να έρθει ο επισκέπτης σε επαφή με τον πολιτισμό που επισκέπτεται. Στην χώρα μας αυτή η μορφή τουρισμού είναι πάρα πολύ ανεπτυγμένη, εξαιτίας της πελώριας πολιτιστικής κληρονομιάς που διαθέτουμε. Η Ελλάδα είναι διάσημη στο εξωτερικό γιατί κληροδότησε μεγάλους ρήτορες και φιλοσόφους αλλά και ιδέες όπως η δημοκρατία, οι τέχνες και οι επιστήμες.

Επιπλέον στην πολύ μεγάλη ιστορία της έχει αφήσει πολλά πολιτιστικά μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς όπως είναι η Ακρόπολη, ο Αρχαιολογικός χώρος των Δελφών, το Θέατρο της Επιδαύρου, η Αρχαία Ολυμπία, ο Μυστράς, η Δήλος, η Βεργίνα, τα Μετέωρα, το Άγιο Όρος, η Μεσαιωνική πόλη στην Ρόδο, οι Μυκήνες και πολλοί άλλοι. Αυτοί οι χώροι μαζεύουν κάθε χρόνο δεκάδες χιλιάδες τουρίστες, που επισκέπτονται την χώρα μας για να καταφέρουν να δουν ένα δείγμα του Ελληνικού πολιτισμού (http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm).

1.2.2 Χειμερινός τουρισμός

Ο χειμερινός τουρισμός ανήκει στην κατηγορία του εποχιακού τουρισμού. Αυτό το είδος δημιουργείται κατά τους χειμερινούς μήνες σε χιονισμένες περιοχές με χαμηλή θερμοκρασία. Στην χώρα μας υπάρχουν πολλά όρη και βουνά κατάλληλα για αυτό το είδος του τουρισμού, που προσφέρουν στους επισκέπτες πανέμορφα ορεινά τοπία, χιόνια, γραφικά χωριά με ανάμενα τζάκια και πέτρινα καταλύματα. Επίσης σημαντικός πόλος έλξης αυτού του τουρισμού είναι τα χιονοδρομικά κέντρα. Γνωστά για τον χειμερινό τουρισμό τους είναι η Αράχοβα, το Πήλιο, το Καϊμακτσαλάν, το Καρπενήσι, η Βυτίνα, τα Ζαγοροχώρια και το Μέτσοβο μεταξύ άλλων (Δράκου, 2011).

1.2.3 Θρησκευτικός Τουρισμός

Ο Θρησκευτικός τουρισμός αποτελείται από δραστηριότητες που έχουν να κάνουν με την επίσκεψη σε εκκλησίες, μοναστήρια και θρησκευτικές εκδηλώσεις γενικότερα. Η χώρα μας έχει αναπτύξει αυτή την μορφή τουρισμού καθώς οι εκκλησίες και τα μοναστήρια που υπάρχουν στην Ελλάδα αποτελούν αδιαμφισβήτητα έργα τέχνης που έλκουν τους επισκέπτες .

Αυτή η μορφή του τουρισμού κρατάει λίγες μόνο μέρες, ενώ τα τουριστικά πακέτα για τον θρησκευτικό τουρισμό είναι αρκετά φθηνότερα από άλλα. Ο

θρησκευτικός τουρισμός έχει υπάρξει για πολλά χρόνια προϊόν του εγχώριου τουρισμού, παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια είναι ολοένα και πιο συχνό φαινόμενο ορθόδοξοι χριστιανοί από διαφορετικές χώρες, όπως η Σερβία και η Ρωσία να επισκέπτονται την χώρα μας με σκοπό α επισκεφθούν χώρους θρησκευτικής λατρείας. Γνωστοί είναι μάλιστα το Άγιο Όρος, τα Μετέωρα, η Τήνος, η Πάτμος, και τα Στροφάδια.

Η ορθοδοξία είναι μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μας. Οι αξιόλογες βυζαντινές εκκλησίες, τα παλιά μοναστήρια, οι σπάνιες εικόνες, τα ψηφιδωτά, οι τρούλοι και οι υπέροχες τοιχογραφίες είναι σημάδια μιας όμορφης θρησκευτικής παράδοσης και αποτελούν τουριστικό πόρο έλξης.

Ο θρησκευτικός τουρισμός χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, τους προσκυνητές και τους τουρίστες θρησκευτικής κληρονομιάς. Οι προσκυνητές έχουν θρησκευτικό κίνητρο για την επίσκεψή τους σε κάποιο χώρο λατρείας, ενώ οι τουρίστες θρησκευτικής κληρονομιάς απλώς συνδυάζουν το ταξίδι τους με άλλες τουριστικές δραστηριότητες (Πιτσούνης και Ρεμεδιάκης, 2012).

1.2.4 Συνεδριακός τουρισμός

Ο συνεδριακός τουρισμός είναι μία κατηγορία που ολοένα και αυξάνεται τα τελευταία χρόνια. Είναι αλληλένδετος με την ανάγκη των ανθρώπων για επικοινωνία και ενημέρωση στους τομείς εργασίας τους ή ακόμα και στα ενδιαφέροντα τους. Ο συνεδριακός τουρισμός καλύπτει μια διεθνή αγορά ενώ γίνεται κυρίως για την παρακολούθηση συνεδριών και εκθέσεων.

Φυσικά σαν κατηγορία τουρισμού έχει πολλά κόστη, καθότι χρειάζονται μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, εκθεσιακοί χώροι και αμφιθέατρα, όμως τα οικονομικά του οφέλη είναι επίσης πάρα πολλά. Τα τελευταία χρόνια πολλές ξενοδοχειακές μονάδες στην χώρα μας έχουν επενδύσει στον συνεδριακό τουρισμό, με πολύ καλά αποτελέσματα (Δράκου, 2011).

Συνεδριακό Ιωάννης Βελλίδης

1.2.5 Αθλητικός τουρισμός

Ο αθλητισμός είναι μια μεγάλη γεννήτρια του τουρισμού καθώς οι οικονομίες πολλών χωρών εξαρτώνται από αυτόν. Χιλιάδες άνθρωποι ανά τον κόσμο παρευρίσκονται σε μεγάλες αθλητικές οργανώσεις και η παρουσία τους είναι πολύ κερδοφόρα όχι μόνο για τις ομάδες τους, αλλά και για τον τουρισμό. Ειδικότερα, οι αεροπορικές εταιρείες, τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια, τα μπαρ, τα λεωφορεία και τα ταξί, είναι συνήθως οι επιχειρήσεις που βγαίνουν πιο επικερδής από τον αθλητικό τουρισμό (<http://www.tourismandmore.com/tidbits/sports-tourism/>).

Κάποιες από τις σπουδαιότερες αθλητικές διοργανώσεις παγκοσμίως είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες, όπως προαναφέρθηκε, το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου, οι Παραολυμπιακοί, το Παγκόσμιο Κύπελλο του Κρίκετ, το Παγκόσμιο Κύπελλο του Ράγκμπυ, η Ευρωλίγκα στο Μπάσκετ και η Formula 1. Οι θεατές αυτών των σπορ είναι εκατομμύρια όπως και πολλοί από τους φιλάθλους αυτών ακολουθούν τις ομάδες τους στους αγώνες (<http://www.eturbonews.com/15401/major-sports-events-major-drivers-tourism>).

Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια τεράστια δυναμική αγορά που τα τελευταία χρόνια έχει φέρει πολύ μεγάλα κέρδη στις διοργανώτριες χώρες. Επιπλέον συνδυάζοντας δύο τόσο επικερδής βιομηχανίες όπως αυτές του τουρισμού και του αθλητισμού, τα κέρδη μπορούν να είναι τεράστια. Οι αθλητικοί τουρίστες ανήκουν σε δύο ευρείες κατηγορίες, σε αυτούς που συμμετέχουν

σε αθλητικές δραστηριότητες και σε αυτούς που ταξιδεύουν με σκοπό την αθλητική θέαση. Η πρώτη κατηγορία αφορά στους αθλητές και περιλαμβάνει τους πρωταθλητές, τους αθλητές, τους νέους αθλητές και τους ερασιτέχνες. Η δεύτερη κατηγορία αναφέρεται στους θεατές και φιλάθλους, σε αυτούς δηλαδή που θα ταξιδέψουν για να παρακολουθήσουν έναν αγώνα. Τέλος υπάρχει και η κατηγορία των εκδρομών αθλητών, οι οποίοι αθλούνται καθώς ταξιδεύουν.

1.2.6 Θαλάσσιος τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι εποχιακός και σχετίζεται με τις θαλάσσιες δραστηριότητες. Συνήθως οι τουρίστες που ενδιαφέρονται για τον θαλάσσιο τουρισμό και ασχολούνται με τα θαλάσσια σπορ . Η χώρα μας έχει πολύ καλές υποδομές για αυτού του είδους τον τουρισμό, καθώς έχει πάρα πολλά χιλιόμετρα παραθαλάσσιων περιοχών. Επίσης σε αυτό συντελούν και οι καλές καιρικές συνθήκες της Ελλάδας (Βερβέρογλου, 2009).

1.2.7 Τουρισμός της Περιπέτειας

Ο τουρισμός της περιπέτειας είναι μια μορφή τουρισμού που έχει σχέση με τη ανάγκη για εξερεύνηση, την έκπληξη και το

άγνωστο. Ο άνθρωπος ενάντια στα στοιχεία της φύσης. Αυτού του είδους ο τουρισμός έχει σημειώσει φανερή αύξηση τα τελευταία χρόνια, ενώ οι τουρίστες που τον επιλέγουν είναι κυρίως άτομα νεαρής ηλικίας που ζουν σε αστικά κέντρα και χρειάζονται αυτού του είδους τις διακοπές για να «ξεφύγουν» από την καθημερινότητα. Αυτή η κατηγορία τουρισμού περιλαμβάνει και άλλες όπως είναι ο ορειβατικός και ο περιηγητικός τουρισμός, ενώ τα πιο δημοφιλή αθλήματα αυτού του είδους είναι το kayak, η πεζοπορία, η ποδηλασία και η ορειβάσια (Δράκου, 2011).

1.2.8 Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός ή αλλιώς αγροτικός τουρισμός σχετίζεται με υπαίθριες δραστηριότητες στο αγροτικό περιβάλλον. Είναι μια δραστηριότητα που φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με την φύση, τις αγροτικές εργασίες και την ζωή στο χωριό.

Οι δραστηριότητες που μπορεί να κάνει ένας τουρίστας σε αυτού του είδους τον τουρισμό είναι πολλές. Μπορεί να μάθει για την παραγωγή κρασιών, φρούτων και άλλων προϊόντων, μπορεί επίσης να συμμετέχει σε άλλες αγροτικές δραστηριότητες, όπως η κηπουρική και η φροντίδα των ζώων. Ο αγροτουρισμός όμως είναι πολύ χρήσιμος για την Ελληνική κοινωνία καθώς μπορεί να αναβαθμίσει τουριστικά απομακρυσμένες περιοχές. Όμως είναι ωφέλιμος και για τους αγρότες αφού βοηθάει στην προώθηση αγροτικών προϊόντων και συνεχίζει τις τοπικές αγροτικές παραδόσεις (Βερβέρογλου, 2009).

1.2.9 Θεραπευτικός – Ιαματικός Τουρισμός

Ο ιαματικός τουρισμός ή αλλιώς θεραπευτικός είναι μια μορφή τουρισμού όπου ο τουρίστας χρειάζεται θεραπεία ή ανάρρωση από κάποια σωματική πάθηση. Ο τουρισμός αυτός απευθύνεται σε μεγάλες ηλικίες και έχει ρίζες από την αρχαιότητα. Οι εγκαταστάσεις που χρειάζονται για αυτού του είδους τον τουρισμό, εκτός από τα λουτρά, είναι χώροι φιλοξενίας, ψυχαγωγίας, άσκησης, εστιατόρια και άλλα (Δράκου, 2011).

Στην χώρα μας είναι πολύ δημοφιλής κατηγορία, άλλα τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες προσέλκυσης ξένων τουριστών. Στην Ελλάδα υπάρχουν πολλές θεραπευτικές πηγές, θερμών, ψυχρών και υπόθερμων νερών οι οποίες περιέχουν συστατικά χρήσιμα για την θεραπεία πολλών παθήσεων. Ιδιαίτερα γνωστές είναι τα Λουτρά της Αιδηψού, το υδροθεραπευτήριο του Τρύφου, ο Καϊάφας, το Λουτράκι, τα Μέθανα και άλλες πολλές (<http://www.apn.gr/travel-maps/travel-articles/%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82-%CE%BF%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%80%CE%B7%CE%B3%CF%8E%CE%BD-spa/#>).

Λουτρά Πόζαρ

1.2.10 Οικοτουρισμός

Ο Οικοτουρισμός θεωρείται μία από τις πιο αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού σήμερα. Έχει μία οικολογική μορφή καθώς σχετίζεται με την διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και αναπτύσσεται σε μέρη όπου δεν έχουν επηρεαστεί από τον άνθρωπο. Επίσης βοηθάει στην προστασία της φύσης και της τοπικής πανίδας και χλωρίδας.

Σαν στόχος του οικοτουρισμού είναι η ανάδειξη του φυσικού πλούτου της Ελλάδας, την προστασία των Natura περιοχών, την διατήρηση του τοπικού χαρακτήρα και την οικολογική ισορροπία της εκάστοτε περιοχής. Τέλος αποσκοπεί να διδάξει τις αρχές της οικολογικής συνείδησης στους επισκέπτες και τουρίστες (Πιτσούνης και Ρεμεδιάκης, 2012).

Φλώρινα

Κεφάλαιο 2

Φλώρινα

2.1 Ιστορικά του νομού Φλώρινας

Η Φλώρινα είναι μια πόλη ζωντανή, ένα μέρος όπου ήκμαζαν ο πολιτισμός, οι τέχνες και τα γράμματα ανά τους αιώνες. Οι παραδόσεις της και τα έθιμά της είναι

διαδεδομένα από την αρχαιότητα ως και σήμερα, γιατί η Φλώρινα δεν είναι μια νέα πόλη, αντίθετα είναι μια πάρα πολύ παλιά. Ευρήματα μαρτυρούν ότι άνθρωποι ζούσαν στην περιοχή από το 6000 π.Χ. Κατά τον Ηρόδοτο, στην αρχαιότητα η πόλη ονομαζόταν Λυγκήστις ή αλλιώς Λύγκος και οι κάτοικοί της ήταν Ελληνικά φύλα, Δωρικής καταγωγής (<http://users.sch.gr/aristhodas/istoria%20ths%20florinas.htm>).

Κατά την μυθολογία, όταν ο Κάστορας ο Διόσκουρος έχτισε την Καστοριά, άρχισε να σκέφτεται την επέκταση σε άλλες κοντινές περιοχές και για αυτό τον λόγο έκανε θυσία στους θεούς για να δει καλούς οιωνούς. Οι ιερείς είπαν ότι τα σημάδια ήταν θετικά, η εκστρατεία θα πετύχαινε και θα χτίζονταν δύο καινούριες πόλεις, η Ηράκλεια (το σημερινό Μοναστήρι) και ο Λύγκος (η Φλώρινα).

Περίπου 3000 άντρες ξεκίνησαν για την εκστρατεία, με προστάτη τον θεό Ήφαιστο. Λέγεται μάλιστα ότι οι αυτόχθονες, οι οποίοι ήταν γεωργοί και κτηνοτρόφοι, τρόμαξαν όταν τους είδαν. Εκείνοι όμως τους ενημέρωσαν ότι δεν είχαν σκοπό να τους βλάψουν και ότι ήθελαν να χτίσουν μια νέα πόλη, όπου όλοι μαζί μπορούσαν να συνυπάρχουν ειρηνικά, και έτσι έγινε. Για την ανάδειξη του πρώτου βασιλιά έριξαν κλήρο, και κέρδισε ο Φλώρης. Ο Φλώρης ήταν ο πρώτος βασιλιάς της Φλώρινας, από τον οποίο πήρε και το όνομά της.

Αργότερα ο Ηρακλής επισκέφτηκε την πόλη και βοήθησε τους Λυγκηστές να πολεμήσουν τους βάρβαρους επιδρομείς που τους επιτίθονταν από τον βορρά. Επίσης τους βοήθησε να απομακρύνουν τα άγρια θηρία που κατέστρεφαν τις σοδειές και σκότωναν τους ανθρώπους, καθώς η περιοχή ήταν γεμάτη από λιοντάρια, αρκούδες και λύκους. Όταν γύρισε οι κάτοικοι της πόλης τον υποδέχτηκαν σαν ήρωα και ύστερα έφυγε για να δημιουργήσει την πόλη Ηράκλεια, το σημερινό Μοναστήρι, εκεί όπου στέκονταν οι τέσσερις αετοί (<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1>).

Ιστορικά η Φλώρινα φαίνεται να κατοικείται από την μέση της Νεολιθικής περιόδου (5800 – 5300 π.Χ.) Αργότερα κατά την εποχή του Χαλκού και του σιδήρου, ο πληθυσμός φαίνεται να αυξάνεται (3100 – 1050 π.Χ.)

Κατά την κλασική περίοδο η Φλώρινα υπήρξε ανεξάρτητο κρατίδιο, την οποία κυβερνούσε ο οίκος των Λυγκηστών. Το 352 π.Χ. ο Φίλιππος ο Β' υποτάσσει την περιοχή και την ενώνει με το δικό του Μακεδονικό βασίλειο. Μάλιστα αργότερα δύο Λυγκηστές πρίγκιπες συμμετέχουν στην δολοφονία του Φιλίππου το 336 π.Χ. και προσπαθούν να κατακτήσουν τον Μακεδονικό θρόνο. Εκτελούνται όμως από τον Μέγα Αλέξανδρο.

Στην ρωμαϊκή περίοδο η Μακεδονία υποτάσσεται στους Ρωμαίους και γίνεται μέρος της *provincia romana* (148 π.Χ.). Η Φλώρινα υπάγεται στην 4^η Τοπαρχία της Άνω Μακεδονίας. Ενώ μετέπειτα, στην Βυζαντινή περίοδο, εντάσσεται με την υπόλοιπη Ελλάδα στο Ανατολικό Κράτος. Τον 10^ο αιώνα μ. Χ. ο Βούλγαρος Τσάρος Σαμουήλ επιτίθεται στην περιοχή αλλά τον αποκρούει ο Βασίλειος ο Β' ο Βουλγαροκτόνος. Στα τέλη του ίδιου αιώνα οι Πρέσπες και η Φλώρινα κατακτώνται από τους Νορμανδούς, ενώ τον 12^ο αιώνα, μάχες των Βυζαντινών με τους Φράγκους γίνονται στην περιοχή (<http://florina-history.blogspot.gr/>).

Τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, η Φλώρινα ήταν μεγάλο εμπορικό και βιοτεχνικό κέντρο ενώ οι περισσότεροι κάτοικοί της ήταν Μουσουλμάνοι. Οι Φλωρινιώτες συμμετείχαν όμως στην Ελληνική Επανάσταση του 1821. Το τέλος του 19^{ου} αιώνα βρίσκει την Φλώρινα να είναι για ακόμα μία φορά πολυπολιτισμική κοινωνία καθώς μόνο το ¼ του πληθυσμού ήταν χριστιανοί Έλληνες και Βούλγαροι, ενώ τα ¾ ήταν Αλβανοί και Σλάβοι προσηλυτισμένοι Μουσουλμάνοι (<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1>).

Κατά τον Μακεδονικό Αγώνα, ο Παύλος Μελάς δίνει πολύ σημαντικές μάχες στην περιοχή. Τελικά τον Νοέμβριο του 1912 η Φλώρινα απελευθερώνεται και εντάσσεται στην Ελλάδα. Ενώ η στρατηγική της θέση ήταν οχυρό κατά τους 2

Παγκόσμιους Πόλεμους. Η Φλώρινα κατακτάται το 1941 από τους Γερμανούς και απελευθερώνεται τρία χρόνια αργότερα από τον ΕΛΑΣ. Τέλος η αιματηρή πορεία του νομού κλείνει με την μάχη της Φλώρινας τον Φεβρουάριο του 1949, όπου έγινε και η αρχή του τέλους για τον εμφύλιο πόλεμο (<http://florina-history.blogspot.gr/>).

2.2 Γεωγραφική θέση και δημογραφικά

Ο νομός Φλώρινας ανήκει στην Δυτική Μακεδονία, στο βορειοδυτικό άκρο της Ελλάδας. Το βόρειο μέρος του νομού συνορεύει με το FYROM και το δυτικό της με την Αλβανία. Το νότιο μέρος της Φλώρινας συνορεύει με την Καστοριά και την Κοζάνη, ενώ το ανατολικό της με τον νομό Πέλλας. Πρωτεύουσα του νομού είναι η Φλώρινα. Η περιφέρειά της χωρίζεται σε τρεις δήμους (2010), με μεγαλύτερο τον δήμο Φλώρινας, τον δήμο Πρεσπών και τον δήμο Αμυνταίου (http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%BF%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%82).

Ο νομός έχει έκταση 1924 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Το 74% του νομού καλύπτεται από ορεινές εκτάσεις, ενώ περίπου το 26% από πεδινές. Η Φλώρινα είναι ένας ορεινός νομός καθώς περιβάλλεται από τέσσερα βουνά, στα ανατολικά της υψώνεται ο Βόρας ή αλλιώς

Καϊμακτσαλάν, βόρεια είναι ο Βαρναούντας, στα δυτικά το όρος Τρικλάριο και τέλος ο Βέρνος στα νότια. Μεταξύ των βουνών υπάρχουν λίμνες τεράστιου οικολογικού ενδιαφέροντος όπως είναι οι δύο Πρέσπες, η Βεγορίτιδα, η Χειμαδίτιδα, η Ζάζαρη και η λίμνη Πετρών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001, ο πληθυσμός του νομού Φλώρινης είναι 54.751 άτομα, εκ των οποίων το 50,9% είναι άντρες και το 49,1% είναι γυναίκες. Μάλιστα στην Φλώρινα υπάρχει και μειονότητα από Σλαβομακεδόνες (http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%BF%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%82).

2.3 Οικονομία του νομού

Ο νομός Φλώρινης είναι ένας κατεξοχήν γεωργοκτηνοτροφικός νομός, μιας που το 33% του πληθυσμού της ασχολείται με την γεωργία, την κτηνοτροφία, την δασοκομία και την αλιεία. Σημαντικό όμως για την οικονομία του νομού είναι ότι στο υπέδαφός του έχουν ανακαλυφθεί μεγάλες ποσότητες ορυκτών, όπως είναι ο γρανίτης, οι χαλαζιακοί κροταλίες, φυσικό αέριο και κυρίως λιγνίτης.

Η εκμετάλλευση όμως του λιγνίτη, αν και επικερδής για την περιοχή, έχει βιομηχανοποιήσει λίγο την εικόνα του νομού. Επιπλέον η γεωγραφική θέση της Φλώρινας, καθώς συνορεύει με δύο Βαλκανικές χώρες, είναι ο λόγος που έχει χαρακτηριστεί ως η «πύλη για τα Βαλκάνια» και είναι πηγή εισοδήματος, καθώς φέρνει συνάλλαγμα εξωτερικού. Επίσης πολύ σημαντικά για την οικονομία του νομού είναι ο κλάδος του εμπορίου, ο κλάδος των μεταφορών-συγκοινωνιών και φυσικά ο τουριστικός κλάδος. Παρακάτω θα γίνει μια πιο συγκεκριμένη περιγραφή των πηγών εσόδων για το νομό της Φλώρινας

(<http://www.florina.gr/el/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1>).

2.3.1 Γεωργία – Κτηνοτροφία

Το βασικό θεμέλιο της οικονομίας του νομού είναι η γεωργοκτηνοτροφία καθώς παράγει το 30% στο ΑΕΠ του νομού. Από αυτά περίπου το 60% είναι σιτηρά. Στον νομό Φλωρίνης όμως κανείς μπορεί να βρει και κηπευτικές καλλιέργειες, οπωροφόρα δέντρα και αμπέλια.

Πιο συγκεκριμένα, η κύρια καλλιέργεια του νομού είναι τα αροτραία με βασικά προϊόντα το σιτάρι, τη σίκαλη, το κριθάρι, το καλαμπόκι και τα ζαχαρότευτλα. Επίσης υπάρχει σημαντική παραγωγή από κουνουπίδια, πατάτες, λάχανα, ντομάτες, πράσα και κρεμμύδια, αλλά και φρούτα όπως ροδάκινα, μήλα και αχλάδια. Αξιοσημείωτη όμως είναι η παραγωγή φασολιών και πιπεριών, τα οποία

μάλιστα έχουν κατοχυρώσει το δικαίωμα ονομασίας προέλευσης. Αλλά και το Ξινόμαυρο κρασί του Αμυνταίου, έχει πάρει το δικαίωμα ονομασίας προέλευσης.

Η κτηνοτροφία είναι και αυτή πολύ σημαντική για την οικονομία του τόπου, με κυριότερους τομείς την βοοτροφία με 25.000 βοοειδή σε 2.500 εκτροφές και την προβατοτροφία με 125.000 πρόβατα σε 600 περίπου εκτροφές. Συναντώνται φυσικά και άλλες μορφές κτηνοτροφίας, όπως η πτηνοτροφία και η χοιροτροφία αλλά σε πιο ασήμαντους ρυθμούς (<http://www.florina.gr/el/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1>).

Όσον αφορά τα δασικά προϊόντα του νομού, όπως είναι η ξυλεία, τα κυριότερα προϊόντα είναι η οξιά, η καρυδιά και ο δρυς. Τέλος στην αλιεία που έχει παρατηρηθεί σοβαρή πτώση τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα στις Πρέσπες, τα κύρια είδη αλιευμάτων είναι τα γριβάδια, τα τσιρόνια, οι πεταλούδες, οι τούρνες, τα γλήνια και οι πλατίκες (http://www.anflo.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=10&Itemid=7).

2.3.2 Λιγνίτης και μονάδες Ηλεκτροπαραγωγής

Όπως προαναφέρθηκε, η περιοχή της Φλώρινας παρουσιάζει μεγάλο ορυκτό πλούτο στα εδάφη της, από λιγνίτη, γρανίτη, φυσικό αέριο και χαλαζία. Ειδικότερα για την εξαγωγή λιγνίτη, ο νομός Φλώρινας κατέχει το 10% περίπου τις εκατό του συνόλου των κοιτασμάτων της χώρας μας, δηλαδή περίπου 470 εκατομμύρια τόνους (<http://www.florina.gr/el/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1>).

Ο λιγνίτης, η αλλιώς φαιάνθρακας είναι ένα σκούρο πέτρωμα οργανικής προέλευσης. Είναι άμορφο και περιέχει άνθρακα, υδρογόνο, οξυγόνο και άζωτο. Ο λιγνίτης χρησιμοποιείται στα ατμοηλεκτρικά εργοστάσια για την παραγωγή

ηλεκτρικού

ρεύματος

(<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9B%CE%B9%CE%B3%CE%BD%CE%AF%CF%84%CE%B7%CF%82>).

Στο νομό Φλωρίνης δραστηριοποιούνται δύο μονάδες ηλεκτροπαραγωγής, λόγω της μεγάλης παραγωγής λιγνίτη. Η πρώτη είναι στην περιοχή Αμυνταίου – Φιλώτα, η οποία παράγει συνολική ισχύ 300MW και απασχολεί περισσότερους από 500 εργαζόμενους. Η δεύτερη βρίσκεται στην περιοχή Μελίτη – Αχλαδά και παράγει και εκείνη περίπου 300MW. Επίσης για την εξαγωγή λιγνίτη υπάρχουν στην περιοχή τέσσερα ορυχεία, ένα δημόσιο και τρία ιδιωτικά τα οποία απασχολούν περίπου 600 εργαζομένους.

2.3.3 Εμπόριο και Μεταφορές – Συγκοινωνίες

Το εμπόριο είναι αρκετά σημαντικό για την οικονομία του νομού Φλώρινας καθώς παράγει το 20% του τριτογενή τομέα του ΑΕΠ. Ιδιαίτερα στο παρελθόν που γίνονταν πολλές συναλλαγές με την κοντινή πόλη Μοναστήρι, στα Σκόπια. Οι Σκοπιανοί συχνά επισκέπτονταν την Φλώρινα για τις αγορές τους. Οι κύριες μορφές εμπορίου και ειδικότερα λιανικού στην Φλώρινα είναι στον τομέα των ενδυμάτων, στα τρόφιμα και στα οικοδομικά υλικά.

Όμως και οι μεταφορές και συγκοινωνίες έχουν συντελέσει στην οικονομία του νομού. Αφενός υπάρχει μεγάλη δραστηριότητα λόγω της μεταφοράς λιγνίτη. Όμως και η κατασκευή των κάθετων αξόνων της Εγνατίας Οδού έχει οφέλη

για την οικονομία, αφού μέσα από την Φλώρινα θα περάσει ο δρόμος προς Αλβανία και Σκόπια. Τα οικονομικά οφέλη για ολόκληρη την Μακεδονία, άλλα ειδικότερα για την Φλώρινα θα είναι μεγάλα καθώς μειώνεται σε τρεις ώρες ο χρόνος διαδρομής από μεγάλες Βαλκανικές πόλεις

(<http://www.florina.gr/el/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1>).

2.3.4 Τουρισμός – Ιστορική αναδρομή

Ο τουρισμός για την Φλώρινα δεν είναι κάτι καινούριο. Υπάρχουν μαρτυρίες Λατίνων συγγραφέων για Πανδοχεία που υπήρχαν στην παλιά Εγνατία Οδό, όπως το Μεγάλο Πανδοχείο στο χωριό Κλειδί και το Πανδοχείο Μελίτωνος στις Κάτω Κλείνες.

Είναι φανερό ότι ανά τα χρόνια λειτουργούσαν αρκετά πανδοχεία στον νομό Φλωρίνης, αφού η γεωγραφική θέση του νομού τον έκανε σταυροδρόμι για όλα τα караβάνια που ταξίδευαν στις άλλες Βαλκανικές χώρες. Μάλιστα οι δύο Πρέσπες ήταν γνωστό τουριστικό θέρετρο κατά τους Βυζαντινούς χρόνους. Τα πανδοχεία ήταν τοποθετημένα σε τέτοιες αποστάσεις μεταξύ τους, ώστε να εξυπηρετούν τους ταξιδιώτες που ταξίδευαν με άλογα και με άμαξες. Επίσης έκτος από δωμάτια για ξεκούραση πρόσφεραν στους επισκέπτες φαγητό και νερό.

Κατά τον 16^ο αιώνα είναι γνωστή η ύπαρξη δύο πανδοχείων ενώ δύο αιώνες αργότερα υπάρχουν μαρτυρίες για ένα μεγάλο παζάρι που γινόταν κάθε Κυριακή στην πόλη, για το οποίο έρχονταν караβάνια από όλες τις κοντινές πόλεις. Αυτό σηματοδοτεί την ύπαρξη αρκετών πανδοχείων εκείνη την περίοδο. Πολλά όμως από αυτά τα χάνια έκλεισαν μετά την διάλυση της οθωμανικής αυτοκρατορίας, μιας που έκλεισαν τα σύνορα.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα καταγράφονται οι πρώτες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, αφού καταφθάνουν ασθενείς με σκοπό τον θεραπευτικό τουρισμό. Επίσης η Φλώρινα υπήρξε χειμερινό θέρετρο για τους Θεσσαλονικείς. Για αυτούς τους λόγους δημιουργήθηκε η ανάγκη να κτιστούν νέα μεγαλύτερα ξενοδοχεία στον νομό. Χτίζονται λοιπόν όμορφα νεοκλασικά ξενοδοχεία όπως το «Αίγλη», το «Εθνικόν», το «Ακρόπολις», το «Διεθνές» και άλλα. Όμως παράλληλα λειτουργούσαν και άλλα προπολεμικά ξενοδοχεία κατώτερης κατηγορίας. Επίσης κτίστηκε από τον ΕΟΤ το 1950 το ξενοδοχείο «Ξενία» (<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%97-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7>).

Κεφάλαιο 3

Τουριστικοί πόροι έλξης

3.1 Ο τουρισμός στην Φλώρινα σήμερα

Ο νομός της Φλώρινας έχει γίνει και πάλι σήμερα κέντρο προσέλευσης χειμερινού τουρισμού. Στον νομό δουλεύουν πολλά μεγάλα ξενοδοχεία, αλλά και μικροί παραδοσιακοί ξενώνες με 10-15 δωμάτια. Οι ξενώνες μάλιστα είναι ένας πιο καλός τρόπος για έναν τουρίστα να γνωρίσει την περιοχή και τις παραδώσεις της.

Επίσης το χιονοδρομικό κέντρο της Βίγλας Πισοδερίου, το οποίο λειτουργεί τα τελευταία 40 χρόνια, είναι τουριστικός πόλος έλξης. Αλλά και η ανακήρυξη των Πρεσπών σε Εθνικό Δρυμό έχει βοηθήσει πολύ στην ανάπτυξη του τόπου. Ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει και ο παραδοσιακός οικισμός του Νυμφαίου. Όμως και ο αγροτουρισμός, ο τουρισμός της περιπέτειας και ο περιηγητικός τουρισμός έχουν τραβήξει τους τουρίστες στην όμορφη Φλώρινα. Πολλοί έρχονται με σκοπό να κάνουν καγιάκ στις παγωμένες λίμνες, αναρρίχηση ή ορειβασία στα βουνά, αιωροπτερισμό, ποδηλασία, ακόμα και αλεξίπτωτο πλαγιάς.

Ο νομός της Φλώρινας είναι πραγματικά ξεχωριστός, με πολλές φυσικές ομορφιές και όλων των ειδών των τουριστικών προτάσεων. Η πανέμορφη φύση όμως, και η πολύχρονη πολιτισμική της κουλτούρα είναι ο λόγος που η Φλώρινα είναι γνωστή σαν την πόλη των καλλιτεχνών. Πολλοί ζωγράφοι, γλύπτες, μουσικοί γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην Φλώρινα. Ίσως να είναι εύκολο να εμπνευστεί κανείς σε ένα τόσο όμορφο φυσικό περιβάλλον (<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%97-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE>

%BA%CE%AE-

%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7).

Χιονοδρομικό κέντρο Βίγλας Πισοδερίου

Παραδοσιακός οικισμός Νυμφαίου

3.2 Αξιοθέατα, Μουσεία και Μνημεία

3.2.1 Μνημεία

Βυζαντινοί ναοί των Πρεσπών

Ο Άγιος Αχίλλειος, το μικρό νησί της Μικρής Πρέσπας, είναι ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα στον νομό Φλωρίνης. Κατά το παρελθόν ο κόσμος πήγαινε στο νησί με βάρκες, αλλά τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργηθεί και γέφυρα. Η βασιλική εκκλησία του 10^{ου} αιώνα,

αφιερωμένη στον προστάτη του νησιού, τον Άγιο Αχίλλειο, αποτελεί έργο τέχνης. Στο νησί όμως υπάρχουν και ερείπια του ναού των Αγίων Αποστόλων από τον 11^ο-12^ο αιώνα.

Επίσης διασώζεται ο ναός του Αγίου Δημητρίου που χρονολογείται στον 14^ο αιώνα και ο ξυλόστεγος ναός του Αγίου Γεωργίου, όπου υπάρχουν τοιχογραφίες του 15^{ου} αιώνα, το μοναστήρι της Παναγία Πορφύρας του 16^{ου} αιώνα, ο ναός του Αγίου Γερμανού και ο ναός του Αγίου Νικολάου του 13^{ου} αιώνα (<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%B1>).

Αρχαιολογικός χώρος Πετρών

Στην δυτική όχθη της λίμνης των Πετρών εντοπίστηκε μια αρχαία πόλη που χρονολογείται κάπου ανάμεσα στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου (1200 – 600 π.Χ.). Ο συγκεκριμένος οικισμός όμως ήκμασε από τον 3^ο έως τον 1^ο αιώνα π.Χ. Οι ανασκαφές έχουν ανακαλύψει ένα μεγάλο τείχος. Τα σπίτια ήταν χτισμένα χωρίς εξωτερικούς χώρους αλλά με υπόγειες αποθήκες και εργαστήρια. Ενδιαφέρον όμως είναι ότι αυτός ο αρχαίος οικισμός φαίνεται να είχε υδρευτικούς σωλήνες που κατέληγαν σε λίμνες και ποτάμια. Ο οικισμός φαίνεται πως διέθετε υψηλό βιοτικό επίπεδο καθώς λειτουργούσαν πολλά εργαστήρια κεραμικής, γλυπτικής και μεταλλοτεχνίας. Επίσης από το πλήθος των γεωργικών εργαλείων, οι αρχαιολόγοι έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι περισσότεροι κάτοικοι ασχολούνταν με την γεωργία. Ο οικισμός αυτός εγκαταλείφθηκε, για άγνωστους ακόμα λόγους, τον 1^ο αιώνα π.Χ. και μεταφέρθηκε εκεί που είναι το σημερινό χωριό των

Πετρών

(<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%B1>).

***Ασκητήριο Μικρής Ανάληψης
Πρεσπών***

Σε μια εσοχή ενός βράχου βρίσκεται το Ασκητήριο της Μικρής Ανάληψης Πρεσπών. Είναι μια μικρή κεραμοσκεπέαστη εκκλησία, που ολόκληρη η νότια πλευρά της είναι κομμάτι του βράχου. Εκεί διασώζονται τοιχογραφίες του 14^{ου} αιώνα μ.Χ (<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%B1>).

Αρχαιολογικοί χώροι Αγίου Παντελεήμονα (Ελληνιστική Πόλη)

Ο οικισμός του Αγίου Παντελεήμονα ήταν χτισμένος ανάμεσα στις λίμνες Πετρών και Βεγορίτιδα και χρονολογείται στην Νεολιθική Εποχή (6000 – 3500 π.Χ.). Στον οικισμό έχουν εντοπιστεί πυρολιθικά εργαλεία, λίθινα λειασμένα εργαλεία, όπια και αγγεία αλλά και κοσμήματα. Στην ίδια περιοχή βρισκόταν και το μεγάλο νεκροταφείο της Ύστερης Εποχής Χαλκού και της Πρώιμης Σιδήρου, στο οποίο ανακαλύφθηκαν 376 τάφοι

(<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%B1>).

3.2.2 Μουσεία

Βυζαντινό Μουσείο Φλώρινας

Στο Βυζαντινό Μουσείο της Φλώρινας μπορεί κανείς να συναντήσει τοιχογραφίες, τμήματα από τέμπλα καθώς και βημόθυρα από ναούς που βρίσκονταν στον Άγιο Αχιλλέα, στην Μικρή Πρέσπα, όπως και διάφορα αγγεία και κοσμήματα από την περιοχή

(<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1>).

Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Φλώρινας έχει ευρήματα από την αρχαιότητα, από τον πολιτισμό που είχε αναπτυχθεί στην πόλη Λυγκήστις. Εκεί μπορεί να συναντήσει κανείς τα πρώτα αρχαία λείψανα της εποχής που χρονολογούνται το 5800 π.Χ. Υπάρχουν όμως και ευρήματα που φτάνουν ως το τέλος της Ρωμαϊκής περιόδου

(<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1>).

Αρχαιολογικό μουσείο Φλώρινας

Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Φλώρινας

Το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Φλώρινα θεωρείται ένα από τα αξιόλογα εικαστικά κέντρα στην χώρα. Ιδρύθηκε το 1977 και στεγάζεται σε ένα νεοκλασικό κτήριο. Η συλλογή του υπολογίζεται στα 600 περίπου έργα ζωγραφικής και γλυπτικής, ενώ πρόσφατα προστέθηκε στην συλλογή του Μουσείου ένας πίνακας του Δομίνικου Θεοτοκόπουλου (El Greco)

(http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%A3%CF%8D%CE%B3%CF%87%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CE%A4%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%82).

Μουσείο σύγχρονης τέχνης Φλώρινας

Πινακοθήκη Φλωριναίων Καλλιτεχνών

Η Πινακοθήκη Φλωριναίων Καλλιτεχνών δημιουργήθηκε το 1985 και στεγάζεται σε ένα παλιό κτήριο του ΟΣΕ. Η συλλογή του είναι εξολοκλήρου από πίνακες και γλυπτά από τοπικούς καλλιτέχνες

(<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1>).

Μουσείο Καπετάν Κώττα

Το σπίτι του Καπετάν Κώττα (Κωνσταντίνου Χρήστου), του γνωστού Μακεδονομάχου, ο οποίος απαγχονίστηκε το 1905 στο Μοναστήρι, μετατράπηκε σε Μουσείο του Μακεδονικού Αγώνα. Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να δει φορεσιές της οικογένειας Κώττα, οικιακά σκεύη αλλά και πολλά όπλα της εποχής του Μακεδονικού

Αγώνα

(http://www.imma.edu.gr/macher/museums/show.html?museum_id=16).

Λαογραφικά Μουσεία

Πολύ σημαντικά για τον πολιτισμό και τις παραδόσεις του νομού είναι και τα Λαογραφικά Μουσεία που υπάρχουν σχεδόν σε κάθε χωριό του νομού. Πιο σημαντικά είναι αυτό του Λεχόβου, η Λέσχη Πολιτισμού της Φλώρινας και το Λαογραφικό Μουσείο του Δήμου Αμυνταίου (<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1>).

3.2.3 Αξιοθέατα

Οικισμός Νυμφαίου

Το χωριό Νυμφαίο είναι ένα ορεινό χωριό στο Δήμο Αμυνταίου, το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως «διατηρητέος παραδοσιακός οικισμός». Η αρχική ονομασία του χωριού ήταν Νιβεάστα. Ο οικισμός ιδρύθηκε το 1385 από λατινόφωνους αυτόχθονες Μακεδόνες, των οποίων η δουλειά ήταν η φύλαξη της Εγνατίας Οδού. Το Νυμφαίο βρίσκεται σε υψόμετρο 1350 μέτρων, περιβάλλεται από δάσος, ενώ μέσα στο χωριό όλα τα σπίτια είναι πέτρινα και οι δρόμοι λιθόστρωτοι.

Το χωριό χρηματοδότησε την Ελληνική Επανάσταση, άλλα και σοβαρή ήταν η σημασία του και κατά τον Μακεδονικό Αγώνα, αφού εκεί βρίσκεται και το στρατηγείο του Παύλου Μελά. Επίσης εκεί βρίσκονται και οι εγκαταστάσεις της φιλοζωικής οργάνωσης «Αρκτούρος», για την προστασία της καφέ αρκούδας και του λύκου. Το Νυμφαίο θεωρείται μέσα στα δέκα ωραιότερα χωριά της Ευρώπης, ενώ η

τουριστική του προσέλκυση είναι πάρα πολύ μεγάλη (http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CF%85%CE%BC%CF%86%CE%B1%CE%AF%CE%BF_%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%82).

Παραδοσιακός οικισμός Νυμφαίου

3.3 Φυσική Ομορφιά

Η Φλώρινα είναι ο νομός των αντιθέσεων, με παγωμένους χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια. Τα τοπία όμως είναι και αυτά πολύ διαφορετικά μεταξύ τους, χιονισμένα χωριά, λίμνες, ορχιδέες, κοπάδια ζώων, ερείπια αρχαίων πόλεων, βυζαντινές εκκλησίες και ψηλά δέντρα. Η Φλώρινα είναι ένας ξεχωριστός νομός και η φυσική ομορφιά της τραβά κάθε χρόνο τους τουρίστες. Ο Εθνικός Δρυμός Πρεσπών είναι από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς στην χώρα μας, όπως και τα όρη Καϊμακτσαλάν, Βέρνο και Βαρνούντας. Δεν είναι τυχαίο ότι στο νομό Φλωρίνης βρίσκονται έξι προστατευμένες περιοχές NATURA.

Οι Πρέσπες και ο Εθνικός Δρυμός

Οι Πρέσπες αποτελούν γεωγραφικό σύνορο της Ελλάδας με την Αλβανία και το FYROM. Η Μεγάλη Πρέσπα χωρίζει αυτές τις τρεις χώρες, ενώ μονάχα ένα μικρό μέρος της βρίσκεται στην Ελλάδα. Η Μικρή Πρέσπα είναι σχεδόν ολόκληρη στην Ελλάδα, ενώ ένα μικρό μέρος της βρίσκεται στην Αλβανία. Η σπουδαιότητα των Πρεσπών για την διατήρηση πολλών οργανισμών, κυρίως πουλιών, έκανε την Ελλάδα να την ανακηρύξει Εθνικό Δρυμό το 1974.

Οι Πρέσπες είναι ο μεγαλύτερος Εθνικός Δρυμός στην

χώρα μας, με έκταση 250 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Εκεί συναντάται μια ποικιλότητα τόσο στην πανίδα αλλά και στην χλωρίδα της περιοχής. Μάλιστα από τα 6.000 είδη φυτών που βρίσκονται στην Ελλάδα, τα 1.400 υπάρχουν στην περιοχή των Πρεσπών.

Η χλωρίδα της περιοχής είναι πολύ ενδιαφέρουσα με πιο σημαντικά είδη την Κενταύρια της Πρέσπας, ένα είδος που δεν υπάρχει πουθενά άλλου στον κόσμο, το παράσιτο *rhelyraea presrana* που υπάρχει μόνο σε δύο σημεία των Βαλκανίων, με το ένα να είναι η Πρέσπα και τα Βουνοκυπάρισσα ή κοινώς Κέδροι.

Στην πανίδα της περιοχής πιο σημαντικοί είναι οι πελεκάνοι, σύμβολο του Δρυμού, αλλά και άλλα 260 είδη πουλιών. Τα πιο σημαντικά είναι ο Χρυσαιτός (*Aquila Chrysaetos*), ο Αργυροπελεκάνος (*Pelecanus crispus*), και ο Ροδοπελεκάνος (*Pelecanus onocrotalus*). Στις Πρέσπες είναι ο τόπος αναπαραγωγής αυτών των πελεκάνων. Στην περιοχή υπάρχει και ένα απειλούμενο είδος πουλιού, η Λαγγόνα (*Phalacrocorax pygmaeus*).

Επίσης συναντάται ο Αργυροτσικινιάς (*Ergetta alba*) και ο Χηνοπρίστης (*Mergus merganser*). Τέλος στις Πρέσπες κατοικούν και 45 περίπου είδη θηλαστικών όπως νυχτερίδες, ερπετά, σαύρες, φίδια, χελώνες και αμφίβια (http://www.westernmacedonia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=260:2010-05-07-09-33-24&catid=47:2010-03-01-22-41-53&Itemid=30).

Πρέσπες

Η λίμνη Βεγορίτιδα και η λίμνη Πετρών

Στους πρόποδες του Βόρα (Καϊμακτσαλάν), στην λεκάνη του Αμυνταίου υπάρχουν οι Λίμνες Βεγορίτιδα και Πετρών. Η λίμνη Πετρών είναι μικρή, περίπου 14 τετραγωνικά χιλιόμετρα και το μεγαλύτερο βάθος της είναι περίπου 3,5 μέτρα. Αντίθετα η Βεγορίτιδα θεωρείται από τις μεγαλύτερες λίμνες της Ελλάδος, με βάθος περίπου 40 μέτρα και επιφάνεια 33,2 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Η πανίδα όμως της περιοχής είναι ιδιαίτερα σημαντική αφού στις λίμνες ζουν 130 είδη πουλιών. Πιο σημαντικό είναι η Λαγγόνα (*Phalacrocorax pygmaeus*) που υπάρχει και στις Πρέσπες. Από θηλαστικά σοβαρή είναι η παρουσία της Βίδρας (*Lutra lutra*) και από ψάρια ξεχωριστή είναι η ύπαρξη του Κορήγονου (*Coregonus lavaretus*) (http://www.westernmacedonia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=260:2010-05-07-09-33-24&catid=47:2010-03-01-22-41-53&Itemid=30).

Λίμνη Βεγορίτιδα

Η λίμνη Ζάζαρη και η λίμνη Χειμαδίτιδα

Οι λίμνες Ζάζαρη και Χειμαδίτιδα είναι πιο μικρές λίμνες αλλά θεωρούνται από τις πιο όμορφες στην Ελλάδα. Σε υψόμετρα πάνω από τα 600 μέτρα, η λίμνη Ζάζαρη έχει επιφάνεια 2 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ενώ η Χειμαδίτιδα 10,8. Από τα παλιότερα χρόνια οι δύο λίμνες ήταν γνωστές από τους κτηνοτρόφους που άφηναν τα κοπάδια τους εκεί για να βόσκουν. Επίσης η πανίδα και η χλωρίδα των δύο λιμνών είναι σημαντική, αφού φιλοξενούνται είδη θηλαστικών, ερπετών, αμφίβιων και ψαριών. Όμως πιο σημαντική είναι η παρουσία των πουλιών και το είδος υπό εξαφάνιση που αναπαράγεται στην Χειμαδίτιδα, η Βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*)

(http://www.westernmacedonia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=260:2010-05-07-09-33-24&catid=47:2010-03-01-22-41-53&Itemid=30).

Λίμνη Ζάζαρη

Ο Βαρνούντας

Ο Βαρνούντας ή αλλιώς περιστέρι είναι ένα από τα βουνά που υπάρχουν στον νομό Φλωρίνης. Το ύψος του φτάνει τα 2.334 μέτρα ενώ το βουνό περνάει τα σύνορα και εκτίνεται μέχρι τα Σκόπια. Ο Βαρνούντας τροφοδοτεί πολλές πηγές και ποταμούς στην περιοχή και έχει χαρακτηριστεί σαν περιοχή NATURA καθώς στην περιοχή υπάρχει σπάνια γλωρίδα και πανίδα. Στο βουνό υπάρχουν δάση βελανιδιάς, οξιάς, ελάτων και σημυδιάς. Επιπλέον ο Βαρνούντας είναι από τα εναπομείναντα καταφύγια άγριας ζωής στην χώρα αφού εκεί ζουν και αναπαράγονται τα Αγριόγιδια (*Rupricarpa rupricarpa*), ο Αστρίτης (*vipera berus*) και η Αμμόσαυρα (*Lacerta agilis*) (http://www.westernmacedonia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=260:2010-05-07-09-33-24&catid=47:2010-03-01-22-41-53&Itemid=30).

Ο Βαρνούντας χιονισμένος

Ο Βόρας

Ο Βόρας ή όπως είναι γνωστός Καϊμακτσαλάν, είναι το τρίτο ψηλότερο βουνό της χώρας μας μετά τον Όλυμπο και το Σμόλικα, ενώ το ύψος του φτάνει τα 2.524 μέτρα. Είναι το φυσικό σύνορο ανάμεσα στους νομούς Πέλλας και Φλώρινας και συγκαταλέγεται στις περιοχές NATURA. Στον Βόρα υπάρχει το πευκόδασος *Pinus peuce* και το δάσος βελανιδιάς *Quercus trojana*. Είναι φυσικό περιβάλλον για την χερσαία χελώνα (*Testudo graeca*), τον Βασιλαετό (*Aquila heliaca*), τον Γυπαετό (*Gypaetus barbatus*), τον Χιονόστρουθο (*Montifringilla nivalis*) και για εννιά είδη Δρυκολαπτών

http://www.westernmacedonia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=260:2010-05-07-09-33-24&catid=47:2010-03-01-22-41-53&Itemid=30.

Καιμακτσαλάν

Το Βέρνο

Το Βέρνο ή αλλιώς Βίτσι έχει υψόμετρο 2.128 μέτρων και συγκαταλέγεται στις περιοχές NATURA. Στα αλπικά λιβάδια του υπάρχουν πυκνά δάση οξιάς και βελανιδιάς. Αξιοσημείωτο είναι ότι το Βίτσι είναι φυσικό περιβάλλον του σφηκιάρη (*Pernis apivorus*), του κερκενέζου (*Falco nanmani*) και του λιβαδόκιρκου (*Circus pygorgus*). Εκτός όμως από αυτά στο Βέρνο ζουν αρκούδες και λύκοι που είναι προστατευόμενα είδη, αλλά και αρπαχτικά πουλιά όπως ο Χρυσαιτός (*Aquila chrysaetus*), ο Κραυγαετός (*Aquila pomarina*), ο Πετριτης (*Falco peregrinus*), Αετογερακίνες (*Buteo rufinus*) και κοινές Γερακίνες (*Buteo buteo*) (http://www.westernmacedonia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=260:2010-05-07-09-33-24&catid=47:2010-03-01-22-41-53&Itemid=30).

Το Βίτσι χιονισμένο

Μανιτάρια και Ορχιδέες

Στο νομό Φλώρινας υπάρχουν επίσης σπάνιες ποικιλίες από μανιτάρια και ορχιδέες. Κάποια από τα μανιτάρια (μύκητες) της περιοχής είναι τα Γανόδερμα (*Ganoderma lucidum*), οι Τρομπέτες τις αφθονίας (*Craterellus cornicopiodes*), που είναι και φάρμακο για τον διαβήτη και το Αυτί του Ιούδα (*Auricularia auricular - judae*). Από ορχιδέες υπάρχουν περίπου 40 διαφορετικά είδη στην περιοχή.

3.4 Ο τουρισμός που προσελκύει ο νομός Φλώρινας

Ο νομός Φλώρινας περιβάλλεται από ένα μαγευτικό τοπίο με σπάνια βλάστηση και ενδιαφέροντα οικοσυστήματα. Η ιστορία και ο πολιτισμός του νομού είναι μεγάλη και για αυτό το λόγο προσελκύει τους τουρίστες. Ο τουρισμός στην Φλώρινα δεν είναι καινούριος, αφού αναδρομές τον φτάνουν στην Ρωμαϊκή περίοδο, αν και οι μορφές του τουρισμού της έχουν μεταβληθεί ανά τους αιώνες. Φυσικά, η πιο σταθερή μορφή τουρισμού της είναι ο χειμερινός τουρισμός και αυτό δεν άλλαξε ποτέ. Βέβαια εκτός από άπλετο χιόνι, η περιοχή έχει να προσφέρει τόσα πολλά στον επισκέπτη και μπορεί να καλύψει και τα πιο απαιτητικά γούστα. Οι πιο συνηθισμένες μορφές εναλλακτικού τουρισμού στο νομό Φλωρίνης είναι:

- Χειμερινός – Αθλητικός τουρισμός
- Πολιτιστικός – Θρησκευτικός τουρισμός
- Οικοτουρισμός - Αγροτουρισμός
- Περιηγητικός – Τουρισμός Περιπέτειας
- Ιαματικός τουρισμός Φλώρινας

3.4.1 Χειμερινός – Αθλητικός τουρισμός Φλώρινας

Το πρώτο πράγμα που έρχεται στον επισκέπτη όταν σκεφτεί την Φλώρινα είναι το χιόνι. Ο νομός Φλώρινας είναι ντυμένος στα λευκά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου, κάτι το οποίο τον κάνει ένα πόλο έλξης για τους χειμερινούς τουρίστες.

Τα υπέροχα χιονισμένα τοπία και στην πόλη της Φλώρινας αλλά και στα γραφικά χωριά, τραβούν το μάτι του επισκέπτη. Αλλά και το καλό φαγητό στις τοπικές ταβέρνες και οι πανέμορφοι μικροί ξενώνες, οι οποίοι έχουν ιστορία χρόνων, αφού τα πρώτα γνωστά χανιά στην χώρα ήταν στην Φλώρινα.

Όμως και για τους λάτρεις των χειμερινών σπορ όπως είναι το σκι, το σνόουμπορντ και το σνόουμπομπλ, υπάρχει το χιονοδρομικό κέντρο της Βίγλας το οποίο έχει σαν προνόμιο την πανοραμική θέα των Πρεσπών από τις κορυφές του. Το χιονοδρομικό κέντρο έχει 9 πίστες για να ικανοποιήσει όλους τους αθλητές και είναι εύκολα προσβάσιμο από αυτοκίνητα (http://www.vigla-ski.gr/content_template.php?page_id=7).

3.4.2 Πολιτιστικός – Θρησκευτικός Φλώρινας

Ο νομός Φλωρίνης είναι ένα πολιτιστικό σταυροδρόμι που ενώνει πολλές χρονολογικές εποχές και πολλούς πληθυσμούς. Πολύ σοβαρά για την πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής έχουν υπάρξει τα αρχαιολογικά ευρήματα στον Άγιο Παντελεήμονα και στην λίμνη των Πετρών. Όμως και τα Βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία είναι εξίσου σημαντικά, όπως οι εκκλησίες στον Άγιο Αχίλλειο και τα μοναστήρια με τις όμορφες αγιογραφίες και τοιχογραφίες, με πιο ξακουστή αυτή της Βασιλικής του Αγίου Αχιλλέα.

Επίσης μεγάλο τουριστικό ενδιαφέρον έχει προκαλέσει ο οικισμός του Νυμφαίου, το οποίο θεωρείται και από τα ομορφότερα χωριά της Ευρώπης, χτισμένο όλο από πέτρα σε υψόμετρο 1.385 μέτρων. Υπάρχουν βέβαια και αρκετά μουσεία στην περιοχή, όπως το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Βυζαντινό, το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, η Πινακοθήκη Φλωρινιωτών Ζωγράφων και πολλά Λαογραφικά μουσεία (http://echo.nextnet.gr/florina_plirofories.php).

Ο νομός είναι φιλόξενος με μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά και πολύ ξεχωριστά έθιμα και παραδόσεις όπως είναι τα Πρέσπεια, οι Φλωρινιώτικες φωτιές κάθε Χριστούγεννα, το Καρναβάλι του Ξινού νερού, τα Λυγκήστεια και άλλες πολλές που θα συζητηθούν αργότερα

(<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%88%CE%B8%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CE%95%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%95%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%8>)

4%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD).

3.4.3 Οικοτουρισμός – Αγροτουρισμός

Ο οικοτουρισμός για τον δήμο Φλώρινας είναι από τις σημαντικότερες μορφές τουρισμού τα τελευταία χρόνια. Αυτό φυσικά έχει συμβεί και λόγω των έξι προστατευμένων περιοχών NATURA που υπάρχουν στο τόπο. Η πολύποικιλότητα της πανίδας και της χλωρίδας στην περιοχή έχουν κάνει απαραίτητη την ανάγκη για πληροφόρηση των επισκεπτών και των ντόπιων.

Πολλοί βέβαια ενδιαφέρονται για την δράση της μη κερδοσκοπικής οργάνωσης «Αρκτούρος». Στο Νυμφαίο βρίσκεται το Καταφύγιο της Αρκούδας, όπου φιλοξενούνται 12 αρκούδες που διασώθηκαν από αιχμαλωσία. Επίσης υπάρχει και το Καταφύγιο του Λύκου στην Αγραπιδιά, όπου φιλοξενούνται 10 λύκοι που ήταν παλιότερα αγορασμένοι από ιδιώτες. Η δράση του Αρκτούρου έχει συμβάλει πολύ στον οικοτουρισμό της περιοχής. Τέλος υπάρχει και το Κέντρο ενημέρωσης για την Καφέ Αρκούδα του Αρκτούρου που στεγάζεται στο κτίριο της Νικείου Σχολής στο Νυμφαίο

(http://www.arcturos.gr/el/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=26&Itemid=0).

Φυσικά στην ανάπτυξη του οικοτουρισμού έχει συμβάλει σε σοβαρό βαθμό και ο Εθνικός Δρυμός στις Πρέσπες. Οι Πρέσπες, γνωστές για την φύση τους, κλέβουν τις εντυπώσεις. Εκεί οι τουρίστες μπορούν να δουν πάνω από 1.500 διαφορετικά είδη φυτών, όπως και πολλά προστατευμένα είδη ζώων και πουλιών.

Επιπλέον, κάθε χρόνο διοργανώνεται διήμερο οικοτουρισμού, από την εταιρεία Οικοτουρισμού Βιτσίου, με δραστηριότητες στην φύση, επίσκεψη σε κελάρια, παραδοσιακή μουσική, χορό και παραδοσιακά προϊόντα (<http://www.europe-greece.com/article.php?i=705>).

3.4.4 Περιηγητικός – Τουρισμός Περιπέτειας Φλώρινας

Ο περιηγητικός τουρισμός έχει την τιμητική του στο νομό Φλώρινας. Ο επισκέπτης μπορεί να γυρίσει τα υπέροχα τοπία του νομού, να δει τα τρία βουνά, τον Βαρνούντα, το Βίτσι και το Καϊμακτσαλάν και τις περιοχές γύρω από τις έξι λίμνες και να περιηγηθεί μέσα στον Εθνικό Δρυμό. Ο τουρίστας που ενδιαφέρεται για την περιπέτεια μπορεί να κάνει ορειβατικές διαδρομές μιας που η περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλα υψόμετρα. Επίσης υπάρχει στον νομό η δυνατότητα για καγιάκ στις λίμνες και στα ποτάμια, αναρρίχηση στις άγριες πλευρές, ποδηλασία και άλλα διάφορα extreme σπορ (<http://www.florina.gr/el/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82>).

3.4.5 Ιαματικός τουρισμός Φλώρινας

Ο Ιαματικός τουρισμός έχει και αυτός ρίζες από την αρχαιότητα για την Φλώρινα καθώς κείμενο του Αριστοτέλη αναφέρεται σε ιαματικές πηγές στην

περιοχή της Λυγκήστις. Ο Αριστοτέλης αναφερόταν στην ιαματική πηγή του Ξινού Νερού όπου είναι εμπλουτισμένη με ελεύθερο διοξείδιο του άνθρακα, το οποίο είναι χρήσιμο για τα νεφρά και το συκώτι. Υπάρχει όμως και η ιαματική πηγή Αγραπηδιών Λιμνοχωρίου στ χωρίο Βίτσι όπου το νερό χαρακτηρίζεται ως υπόθερμο και θεραπεύει παθήσεις του μυοσκελετικού και πεπτικού συστήματος (http://www.em-travel.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=691%3A2009-04-27-07-11-36&catid=62%3A2009-04-24-08-03-39&Itemid=170&lang=el).

Κεφάλαιο 4

Διοίκηση, Υπηρεσίες και Υποδομές

4.1 Περιφερειακή Διοίκηση

Η τωρινή διοικητική διαίρεση της χώρας μας έχει διαμορφωθεί από το 2011 σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης και έχει χωριστεί σε 13 περιφέρειες και 325 δήμους. Ο δήμος είναι ο πρωτοβάθμιος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης και διοικείται από ένα δήμαρχο και ένα διοικητικό συμβούλιο. Οι δήμοι χωρίζονται σε μικρότερες δημοτικές μονάδες. Η περιφέρεια που είναι ο δευτεροβάθμιος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, έχει να κάνει με μεγαλύτερη γεωγραφική περιοχή και διοικείται από τον περιφερειάρχη και το περιφερειακό συμβούλιο. Ο περιφέρειες διαιρούνται και αυτές σε μικρότερες περιφερειακές μονάδες και διοικούνται από τους αντιπεριφερειάρχες.

Η Φλώρινα σαν περιφερειακή ενότητα διαθέτει έναν αντιπεριφερειάρχη, έναν θεματικό αντιπεριφερειάρχη και οχτώ περιφερειακούς συμβούλους. Η διοικητική

διαίρεση της περιφερειακής ενότητας της Φλώρινας χωρίζεται πλέον σε τρεις δήμους, τον δήμο Αμυνταίου, τον δήμο Πρεσπών και τον δήμο Φλώρινας. Η Φλώρινα, που είναι η έδρα του δήμου Φλώρινας έχει πληθυσμό 32.881 κατοίκους. Χωρίζεται στις δημοτικές ενότητες Κάτω Κλεινών, Μελίτη, Περάσματος και Φλώρινας.

Ο δήμος του Αμυνταίου έχει έδρα του το Αμυνταίο, ενώ η ιστορική του έδρα είναι το Νυμφαίο. Ο δήμος έχει 16.973 κατοίκους και χωρίζεται στις διοικητικές ενότητες Αετού Φλώρινας, Αμυνταίου, Βαρικού, Λεχόβου, Νυμφαίου και Φιλώτα. Τέλος ο δήμος των Πρεσπών έχει έδρα τον Λαιμό και πληθυσμό 1.560 κατοίκων. Οι δημοτικές του ενότητες είναι δύο, των Πρεσπών και της Κρυσταλλοπηγής (<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%AF%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%B7%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B%CF%8D%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%82>).

4.2 Τρόποι μετάβασης στην Φλώρινα – Τοπικές συγκοινωνίες

Στον νομό Φλώρινας ένας τουρίστας μπορεί να φτάσει οδικώς, σιδηροδρομικώς ή και αεροπορικώς. Αφενός υπάρχουν συχνά δρομολόγια υπεραστικών λεωφορείων ΚΤΕΛ τα οποία συνδέουν τον νομό με άλλες μεγάλες πόλεις της Ελλάδας. Ο άλλος τρόπος να επισκεφτεί κανείς την Φλώρινα οδικώς, είναι με δικό του αυτοκίνητο. Από την Αθήνα, η διαδρομή είναι Αθήνα, Λάρισα, Ελασσόνα, Σέρβια, Κοζάνη, Πτολεμαΐδας, Φλώρινα. Από Θεσσαλονίκη μέσω της Εγνατίας Οδού, μέσω Πτολεμαΐδας και Πολύμυλου. Τέλος από τα Ιωάννινα η διαδρομή είναι μέσω Εγνατίας Πτολεμαΐδας. Επίσης με την χρήση της νέας Εγνατίας

Οδού, η μετάβαση για της κοντινές Βαλκανικές πόλεις, αλλά κυρίως για τα Σκόπια, την Αλβανία και την Βουλγαρία, γίνεται πολύ πιο γρήγορα.

Υπάρχει βέβαια και η επιλογή να επισκεφτεί κανείς τον νομό με τρένο από Αθήνα ή Θεσσαλονίκη. Από Αθήνα, όμως η διαδρομή δεν είναι απευθείας. Επίσης, για αεροπορικώς, δεν υπάρχει αεροδρόμιο στην Φλώρινα, όμως μπορεί κάποιος να πετάξει προς Κοζάνη ή Καστοριά και από εκεί είναι μία ώρα απόσταση από την Φλώρινα.

Μέσα στην πόλη της Φλώρινας, άλλα και στον υπόλοιπο νομό, οι κάτοικοι κινούνται είτε με δικά τους οχήματα, είτε με τα τοπικά λεωφορεία, ή ακόμα και με τα τοπικά ταξί. Τα δρομολόγια των αστικών λεωφορείων, είναι σχετικά κοντινά και σε απόσταση άλλα και σε ώρα και μπορούν να καλύψουν τις περισσότερες περιοχές (<http://community.pamediakopes.gr/greece/f/38/t/3834.aspx>).

4.3 Ηλεκτροδότηση – Ύδρευση

Στο θέμα της ηλεκτροδότησης, ο νομός Φλωρίνης αντιμετωπίζει κάποια προβλήματα. Η Φλώρινα, μία από τις περιοχές που ηλεκτροδοτούν την υπόλοιπη χώρα, λόγω της παραγωγής της σε λιγνίτη, έχει προβλήματα ηλεκτροδότησης. Το ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο νομός είναι οι συχνές διακοπές ρεύματος, που παρότι σε άλλες περιοχές της χώρα μας το ίδιο θα ήταν αμελητέο, στον κρύο χειμώνα του νομού, που συχνά φτάνει σε θερμοκρασίες των μείων 15 έως μείων 25 βαθμούς κελσίου, αυτό είναι ένα σοβαρό θέμα.

Επιπλέον, η τοπική αυτοδιοίκηση ζητάει από την ΔΕΗ, μείωση των τιμολογίων όλων των πολιτών που ζουν στους λεγόμενους «ενεργειακούς δήμους», της Φλώρινας και του Αμυνταίου. Ζητά μάλιστα, να ακολουθηθεί για αυτούς τους

πολίτες το ίδιο τιμολόγιο που λαμβάνουν και οι υπάλληλοι της ΔΕΗ. Επίσης ζητούν να δοθεί ρεύμα στον άξονα Φλώρινας – Αμυνταίου – Πτολεμαΐδας – Κοζάνης (<http://florinapress.gr/koinwnia/%CE%BF-%CE%B3-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%AC%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B5%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE-%CF%83%CF%85%CE%BD/>).

Η ύδρευση στην Φλώρινα δεν είναι ένα σοβαρό θέμα καθώς ο νομός περιβάλλεται από λίμνες, αρκετές πηγές νερού και από τους ποταμούς του Αξιού και του Αλιάκμονα. Η δε πόλη της Φλώρινας, παίρνει νερό από τις πηγές του Ισβάρου στο Βίτσι και από τις πηγές Μπαχ-Τσαίρ στην περιοχή Σουπούρκα (http://gym-ammoch.flo.sch.gr/grasep/as/profil_ydrefsi.htm).

4.4 Πανεπιστημιακά τμήματα και σχολές

Τα τελευταία χρόνια η πόλη της Φλώρινας έχει γίνει μια φοιτητική πόλη. Το 2002 ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (Π.Δ.Μ), το οποίο έχει έδρα του την Κοζάνη, άλλα έχει τέσσερα τμήματά του στην Φλώρινα. Στο Πανεπιστήμιο εργάζονται συνολικά 142 υπάλληλοι και φοιτούν 4.000 φοιτητές.

Στην Φλώρινα στεγάζονται το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών και το τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών (<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%BD%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CE%94%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%CE%9C%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CE%B4%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82#.CE.A0.CE.B1.CE.B9.CE.B4.CE.B1.CE.B3.CF.89.CE.B3.CE.B9.CE.BA.CE.AE.CE.A3.CF.87.CE.BF.CE.BB.CE.AE.CE.A6.CE.BB.CF.8E.CF.81.CE.B9.CE.BD.CE.B1.CF.82>).

Επιπλέον στην πόλη στεγάζεται και παράρτημα του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της Δυτικής Μακεδονίας, που έχει τα τμήματα Φυτικής Παραγωγής, Ζωικής Παραγωγής και Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων.

Επίσης οι εστίες των τμημάτων αυτών δεν στεγάζονται στην Κοζάνη, αλλά στην Φλώρινα, σε δωμάτια που παραχωρήθηκαν από την Εύξεινο Λέσχη της Φλώρινας (<http://www.teikoz.gr/?page=education&content=schools-steg>).

4.5 Υπηρεσίες Υγείας

Η Φλώρινα σαν συνοριακός σταθμός διαθέτει ένα ικανοποιητικό δίκτυο στις υπηρεσίες υγείας. Το μοναδικό νοσοκομείο που υπάρχει στον νομό είναι το Γενικό Νοσοκομείο Φλώρινας «Ελένη Θ. Δημητρίου». Το νοσοκομείο βρίσκεται στην πόλη της Φλώρινας και ιδρύθηκε το 1938. Εκεί εργάζονται περίπου 250 υπάλληλοι αλλά και ιατρικό προσωπικό και στεγάζει αυτή την στιγμή 130 περίπου κλίνες

<http://platon.cc.uoa.gr/~reconweb/new2/images/docs/nosokomeia/apotelesmata/ype3/gnflwrinas.pdf>.

Εκτός από το Γενικό Νοσοκομείο της Φλώρινας, υπάρχουν το Κέντρο Υγείας Αμυνταίου, το Διασυνοριακό Κέντρο Δημόσιας Υγείας, το Πολυιατρείο στις Πρέσπες και το ΚΑΦΚΑ Αμυνταίου. Επίσης λειτουργούν ακόμα 22 Αγροτικά Ιατρεία σε μεγάλες κοινότητες (<http://www.florinacity.gr/Florina/monades-ygeias>).

Πρόσφατα μάλιστα εγκρίθηκε η αγορά τεσσάρων ασθενοφόρων αυτοκινήτων και ενός ασθενοφόρου για να καλύψουν τις ανάγκες του Γενικού Νοσοκομείου Φλώρινας και του Κέντρου Υγείας στο Αμυνταίο (http://www.unitedreporters.gr/news/GR/Ygeia/Ygeia/Agora_5_asthenoforon_gia_to_nosokomeio_tι_Florinas_kai_to_Kentro_Ygeias_Amyntaiou).

Κεφάλαιο 5

Τουριστικές Υποδομές και Ανάπτυξη

5.1 Τουριστικές υποδομές Φλώρινας

Η Φλώρινα είναι ένας νομός που έχει πολλά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του τουρισμού αλλά και του εμπορίου. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι ότι είναι μια φυσική πύλη για τα Σκόπια και την Αλβανία. Παρά τα ορυχεία λιγνίτη και τις ηλεκτροπαραγωγικές μονάδες, η περιοχή δεν έχει χάσει την παρθένα φυσική ομορφιά της. Ο νομός Φλώρινας ευλογημένος με τον μοναδικό συνδυασμό ορεινού όγκου αλλά και λιμνών και ποταμών. Ψηλά βουνά, λουσμένα στο χιόνι, οι Πρέσπες, ο

Εθνικός Δρυμός, η σπάνια βλάστηση και τα είδη ζώων, ο παραδοσιακός οικισμός του Νυμφαίου, Βυζαντινές εκκλησίες, αρχαίοι πολιτισμοί, είναι μόνο κάποια από τα πράγματα που κάνουν αυτό τον νομό τόσο ξεχωριστό, με μόνο μειονέκτημα ότι όλα αυτά δεν έχουν προβληθεί όσο θα έπρεπε και ο κόσμος δεν γνωρίζει τόσο καλά την μαγεία της περιοχής.

Επιπλέον η ύπαρξη χιονοδρομικού κέντρου στην Βίγλα, είναι μία από τις σημαντικές τουριστικές υποδομές του νομού. Για τον χειμερινό τουρισμό, το χιονοδρομικό κέντρο κεντρίζει το ενδιαφέρον ακόμα και αν οι τουρίστες δεν ενδιαφέρονται για της αθλητικές εγκαταστάσεις, είναι όμως ένας τρόπος να δει κάποιος κάτι διαφορετικό, ακόμα και αν είναι μόνο για ένα καφέ στο σαλέ.

Επίσης το φυσικό περιβάλλον είναι κατάλληλο για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, έτσι ώστε οι τουρίστες να βοηθήσουν άλλα και να μάθουν πιο πολλά για τις παραδόσεις και τα παραδοσιακά προϊόντα. Πολλοί ξενώνες λειτουργούν στην περιοχή, διατηρώντας το παραδοσιακό ύφος. Όμως και ο οικοτουρισμός έχει αναπτυχθεί και συνεχίζει να αναπτύσσεται. Μάλιστα υπάρχουν και Εταιρείες Οικοτουρισμού, οι οποίες διοργανώνουν ξεναγήσεις στις περιοχές NATURA του νομού, αλλά και αγροτουριστικές δραστηριότητες, όπως επισκέψεις σε αμπέλια, μαθήματα οινολογίας και άλλες δραστηριότητες (<http://www.kozani.gr/epix/SSX.PDF>).

Στην ανάπτυξη του τουρισμού του νομού έχει βοηθήσει και η ύπαρξη τμημάτων ΤΕΙ και ΑΕΙ, καθώς εκτός από τους ίδιους τους φοιτητές, οι οποίοι θα χρησιμοποιήσουν κάποια στιγμή τα καταλύματα της περιοχής όταν έρθουν για πρώτη φορά στην πόλη, υπάρχουν και οι γονείς και συγγενείς τους. Εκείνοι θα μείνουν σε ξενοδοχεία, θα επισκεφτούν τα Μνημεία και τα Μουσεία και θα κάνουν διάφορες τουριστικές δραστηριότητες στην περιοχή (http://www.mathra.gr/files/Meleti_Antagonistikotitas_DM.pdf).

Για την τουριστική ανάπτυξη του νομού, επίσης υπάρχει και η ιδέα του συμβουλίου, για την αγορά σκαφών και αναβάθμισης των προβλητών στις λίμνες του

νομού, για να μπορέσουν να γίνονται οργανωμένες ξεναγήσεις των τουριστών στις λίμνες και στους βιότοπους.

Για τις ήδη υπάρχουσες τουριστικές υποδομές όπως είναι τα ξενοδοχεία, είναι εμφανές ότι υπάρχουν πολλά και στην πόλη της Φλώρινας αλλά και στα γύρω χωριά. Ειδικότερα δίνεται η επιλογή στους τουρίστες να διαμείνουν σε ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, γραφικούς ξενώνες ή ακόμα και σε αρχοντικά στο Νυμφαίο. Τα ξενοδοχεία είναι ανοιχτά και διαθέσιμα για τους επισκέπτες όλους τους μήνες του χρόνου και μάλιστα είναι αρκετά οικονομικά. Το μοναδικό πρόβλημα που φαίνεται να υπάρχει σε αυτόν τον τομέα είναι η ανυπαρξία ξενοδοχείων πρώτης κατηγορίας (<http://www.hotelicious.gr/component/content/article/10/132-xenodoxeia-florina.html>).

Για το φαγητό, είναι κοινώς αποδεκτό ότι η περιοχή διαθέτει πολύ καλή κουζίνα, με ταβέρνες και εστιατόρια για όλα τα γούστα. Οι χώροι είναι όλοι προσεγμένοι και καθαροί και όλα τα εδέσματα είναι τοπικής παραγωγής και άριστης ποιότητας. Πολλά σερβίρουν δικό τους τσίπουρο και το τοπικό κρασί, Ξινόμαυρο Αμυνταίου. Τα κρεατικά στις ορεινές περιοχές, είναι και αυτά τοπικής προέλευσης μαγειρεμένα με παραδοσιακούς τρόπους όπως βουβάλι βραστό ή ζυγούρι στην γάστρα.

Στις περιοχές κοντά στις Πρέσπες οι σπεσιαλιτέ είναι τα ψάρια όπως οι πέστροφες, τα γριβάδια, οι γουλιάνοι και άλλα, σε πολύ προσιτές τιμές. Φυσικά στις Πρέσπες συνηθίζεται πολύ η φασολάδα από τα γνωστά φασόλια Πρεσπών.

Η τοπική κουζίνα είναι πολύ καλή και γενικά είναι σημαντικό για τον τουρισμό ότι οι τιμές είναι αρκετά χαμηλές. Λίγο πιο ακριβές είναι οι ταβέρνες στο Νυμφαίο, λόγω της μεγάλης του τουριστικής προσέλευσης, αλλά και εκεί το φαγητό είναι πολύ καλό. Επίσης σε ολόκληρο τον νομό ο επισκέπτης μπορεί να δοκιμάσει διάφορες παραλλαγές των πιπεριών Φλωρίνης (ψητές, σε πίτα, τηγανητές) (<http://community.pamediakopes.gr/greece/f/38/t/3834.aspx>).

Πρόβλημα βέβαια για τις υποδομές είναι και το γεγονός ότι η περιοχή δεν έχει εύκολη πρόσβαση. Η απουσία διεθνούς αεροδρομίου στις κοντινές περιοχές μειώνει την πρόσβαση του τουρισμού και κάνει αποκλειστική την εξάρτηση στον τουρισμό ημεδαπής προέλευσης. Άλλο πρόβλημα είναι ότι η Εγνατία οδός δεν έχει ολοκληρωθεί πλήρως ώστε να φέρει μεγαλύτερη τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή (http://www.mathra.gr/files/Meleti_Antagonistikotitas_DM.pdf).

Ένα ακόμα μεγάλο πρόβλημα είναι ότι πολλοί Έλληνες τουρίστες θα προτιμήσουν να κάνουν χειμερινές διακοπές βόρεια των συνόρων. Τα πακέτα διακοπών από τα Σκόπια και την Βουλγαρία είναι τόσο ανταγωνιστικά για της τιμές τις περιοχής, που έχουν απομακρύνει τους τουρίστες από το εγχώριο τουριστικό προϊόν (<http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=2621>).

5.2 Ήθη και έθιμα

Ο νομός Φλώρινας έχει αναπτύξει πρόσφατα μια έντονη πολιτιστική δραστηριότητα με σκοπό την ανάδειξη του νομού προς τον κόσμο και την καλλιέργεια του καλλιτεχνικού επιπέδου του νομού. Πολλές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις γίνονται κάθε χρόνο στην Φλώρινα αλλά και σε ολόκληρο τον νομό. Τα ήθη και τα έθιμα της περιοχής είναι πολλά; Κάποια πολύ παλιά, κάποια νέα και κάποια που εξελίσσονται τώρα, όλα όμως πολύ ενδιαφέροντα.

Οι Φλωρινιώτικες φωτιές

Ένα από τα πιο γνωστά έθιμα του νομού είναι οι Φλωρινιώτικες φωτιές στις 23 Δεκεμβρίου. Οι ντόπιοι και μαζί και οι τουρίστες κάθονται στους παγωμένους δρόμους της πόλης, σε πολύ χαμηλές θερμοκρασίες, πίνοντας ντόπιο τσίπουρο και κοιτάζοντας την τεράστια φωτιά να καίει το ξύλινο ικρίωμα.

Οι Φλωρινιώτικες φωτιές είναι μια μοναδική εμπειρία για όλους. Οι φωτιές στην περιοχή είναι ένα πολύ παλιό παγανιστικό έθιμο που έχει ρίζες σε πυρολατρικές τελετές, πολύ παλιότερες από τον χριστιανισμό. Είναι ουσιαστικά μια τελετή που γιορτάζει το φως, ο ήλιος και η γονιμότητα. Κατά τους αρχαίους χρόνους, το έθιμο γινόταν σύμφωνα με το χειμερινό ηλιοστάσιο στις 21 του Δεκέμβρη. Αργότερα, με τα χρόνια εκχριστιανίστηκε, θεωρήθηκε σαν αναγγελία της γέννησης του Ιησού και ταυτίστηκε με την φωτιά που άναψαν οι βοσκοί στην φάτνη.

Όποια όμως και να είναι η προέλευση του, στις 12 το βράδυ, στήνεται στην πλατεία Ηρώων η μεγάλη φωτιά. Παράλληλα ανάβουν φωτιές και σε όλες τις γειτονιές του νομού. Έτσι ξεκινά το μεγάλο γλέντι με άφθονο χορό, τσίπουρο και τα χάλκινα να παίζουν. Οι φωτιές κρατούν μέχρι τα ξημερώματα, με πολύ καπνό για να διωχθούν τα κακά πνεύματα (<http://www.inout.gr/showthread.php?s=3b6333b6cd6c2ed0e9b954ec6e25476b&t=93491>).

Μπαμπάρια στον Παπαγιάννη

Την Πρωτοχρονιά στο χωριό Παπαγιάννης, μόλις πέντε χιλιόμετρα έξω από την πόλη της Φλώρινας, γίνονται τα Μπαμπάρια. Τα Μπαμπάρια είναι ένα πολύ παλιό έθιμο που έχει τις ρίζες του στην εποχή της Τουρκοκρατίας. Εκείνη την εποχή οι νέοι του χωριού φορούσαν προβιές ζώων, κρεμούσαν κουδούνια και έπαιρναν ξύλινα ρόπαλα για να τρομάξουν τους Τούρκους κατακτητές. Έτσι πήρε και το όνομά του αυτό το έθιμο, από την λέξη Βάρβαρος.

Το έθιμο συνεχίζει και στην σημερινή εποχή όπου οι νέοι του χωριού ντύνονται με βράκες και πουκάμισα και γιλέκα από δέρματα ζώων. Στο έθιμο υπάρχει κάποιος ντυμένος γαμπρός και κάποιος άλλος ντυμένος νύφη. Σκοπός των Μπαμπαριών είναι να προστατεύσουν την νύφη.

Ο συμβολισμός των Μπαμπαριών είναι η γονιμότητα της γης, η οποία ξυπνάει από τον χειμερινό ύπνο, από την φασαρία των κουδουνιών. Ο θόρυβος που γίνεται, διώχνει μακριά τα κακά πνεύματα. Με την συνοδεία της τοπικής ορχήστρας, γυρίζουν όλο το χωριό για να τους κεράσουν τσίπουρο ή να τους δώσουν χρήματα. Στο τέλος επιστρέφουν στην πλαεία του χωριού, όπου στήνεται ένας μεγάλος χορός (<http://www.kidpress.gr/afieromata.asp?id=181>).

Φεστιβάλ Πρεσπών «Πρέσπεια»

Τα Πρέσπεια , το Φεστιβάλ των Πρεσπών είναι η μεγαλύτερη καλλιτεχνική εκδήλωση που γίνεται στον νομό της Φλώρινας. Για τρεις μέρες οι Πρέσπες γίνονται ένα πολιτιστικό κέντρο, όπου μαζεύονται πολλοί γνωστοί καλλιτέχνες αλλά και άνθρωποι από όλη την Ελλάδα για να τα παρακολουθήσουν.

Στο νησάκι του Αγίου Αχιλλέα στην Μικρή Πρέσπα δεν υπάρχουν σύνορα, έτσι για το φεστιβάλ καταφθάνουν καλλιτέχνες από άλλες χώρες, κυρίως Βαλκανικές. Το μοναδικό τοπίο του νησιού, αλλά και το αυγουστιάτικο φεγγάρι, με τον ήχο της μουσικής κάνει το τοπίο ειδυλλιακό, όπως και τα φανάρια που επιπλέουν πάνω στα νερά της λίμνης. Τα «Πρέσπεια» πήραν ζωή το 1990 και συνεχίζουν να γίνονται χρόνο με τον χρόνο με πολύ μεγάλη τουριστική προσέλευση. Κατά την διάρκεια του τριήμερου φεστιβάλ γίνονται παράλληλα και άλλες αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις

στον

νομό

<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%88%CE%B8%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CE%95%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%95%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%B%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD>.

Καρναβάλι Ξινού Νερού

Το καρναβάλι του Ξινού Νερού διοργανώνεται κάθε χρόνο από τον δήμο του Αμυνταίου. Είναι το μεγαλύτερο καρναβάλι του νομού Φλώρινας, αφού η επίσημη έναρξή του είναι την Τσικνοπέμπτη όπου κάτω από τους ήχους της τοπικής ορχήστρας γίνεται ένα μεγάλο πάρτυ μεταμφιεσμένων. Ακολουθεί την επόμενη εβδομάδα για τρεις μέρες (Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο) διαγωνισμός αμφίεσης, ενώ την Κυριακή το μεσημέρι γίνεται η παρέλαση των αρμάτων. Οι πανηγυρισμοί τελειώνουν την Καθαρά Δευτέρα, όπου ένα χιλιόμετρο πιο ψηλά από το χωριό, στην τοποθεσία της Πεύκας οι κάτοικοι μαζεύονται για το πέταγμα του χαρταετού (<http://www.eovitsiou.gr/navigate.php?keyid=71>).

«Αμύνταια»

Μια άλλη πολιτιστική εκδήλωση που γίνεται στον δήμο Αμυνταίου είναι τα Αμύνταια. Ο θεσμός είναι πιο νέος από άλλα παραδοσιακά έθιμα, αφού ξεκίνησε το 1999 και συνεχίζεται κάθε χρόνο με μεγάλη απήχηση. Η μεγάλη πολιτιστική εκδήλωση περιλαμβάνει θεατρικές παραστάσεις, χορευτικά σχήματα, παραδοσιακά συγκροτήματα, αλλά και ροκ συναυλίες, ρεμπέτικες βραδιές και άλλες πολλές δραστηριότητες. Τα Αμύνταια γίνονται κάθε καλοκαίρι και τα διοργανώνει ο Δήμος Αμυνταίου σε συνεργασία με άλλους τοπικούς φορείς (<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%88%CE%B8%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CE%95%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%95%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%BF>).

[%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD\).](#)

Γιορτή Τσίπουρου

Το τσίπουρο είναι ένα από τα παραδοσιακά προϊόντα του νομού Φλώρινας και οι κάτοικοι για να τιμήσουν την ημέρα απόσταξης του διοργανώνουν κάθε χρόνο μια μεγάλη γιορτή με πολύ χορό κάτω από χάλκινους και νταουλένιους ήχους. Το τσίπουρο, όπου στην περιοχή το προτιμούν με πολύ λίγο ή καθόλου γλυκάνισο και χωρίς μυρωδικά. Συνοδεύεται από πολύ φαγητό, κυρίως ντόπιες λιχουδιές, όπως τυριά, λουκάνικα, πιπεριές Φλωρίνης και άλλους τοπικούς μεζέδες (<http://florinaweb.blogspot.gr/2009/12/58.html>).

Πολιτιστικές εκδηλώσεις «Προφήτης Ηλίας»

Στον λόφο του Προφήτη Ηλία στο Λέχοβο, πραγματοποιείται κάθε χρόνο ένα τριήμερο εκδηλώσεων στις 18, 19 και 20 Ιουλίου. Γίνεται πανηγύρι της Μελίτης όπου περίπου 10.000 έρχονται στην περιοχή για να διασκεδάσουν. Εκεί, κατά την διάρκεια των εκδηλώσεων εκτίθενται παλιές φωτογραφίες και λαογραφικό υλικό. Μέσα στο τριήμερο επίσης γίνονται και αθλητικές δραστηριότητες, συναυλίες και φεστιβάλ χορού όπου συμμετέχουν και τοπικές αλλά και ξένες αποστολές (<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B>

9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%88%CE%B8%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CE%95%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%95%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD).

«Λυγκήστεια»

Τα Λυγκήστεια είναι παραδοσιακές εκδηλώσεις που γίνονται το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου στην πόλη της Φλώρινας, αλλά και στα δημοτικά διαμερίσματα του δήμου, προς τιμήν των απόδημων Φλωρινιωτών. Εκεί γίνονται θεατρικές παραστάσεις, μουσικές συναυλίες, έκθεση βιβλίου και φωτογραφίας, ζωγραφικής, τοπικών προϊόντων και παραδοσιακών ενδυμασιών (<http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%88%CE%B8%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CE%95%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%95%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD>).

5.3 Παραδοσιακά τοπικά προϊόντα

Ο νομός Φλωρίνης, με το φυσικό του περιβάλλον έχει πάρα πολλά προϊόντα για να διαφημιστεί. Η κάθε περιοχή της Φλώρινας έχει ένα προϊόν με αξία προέλευσης. Οι περιβόητες πιπεριές Φλωρίνης, οι πατάτες, τα μανιτάρια, οι φράουλες, τα φασόλια των Πρεσπών, τα κρασιά και το τοπικό τσίπουρο είναι λίγα από τα πιο γνωστά αγαθά που βγαίνουν από την γη της Φλώρινας.

Πιπεριές Φλωρίνης

Μοναδική θέση για την γαστρονομία της περιοχής έχουν οι περιβόητες κόκκινες πιπεριές Φλωρίνης. Η καλλιέργεια της φημισμένης πιπεριάς ξεκίνησε λίγο μετά την Μικρασιατική καταστροφή από τον Αετό της Φλώρινας. Οι καλλιέργειες των πιπεριών έπαιρναν νερό με ειδικά αυλάκια, από μια μεγάλη πηγή Ξινού νερού. Η μοναδικότητα του προϊόντος κέρδισε την Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης από την ευρωπαϊκή επιτροπή. Οι πιπεριές μαγειρεύονται με διάφορους τρόπους και είναι πλούσιες σε βιταμίνη C (<http://www.eovitsiou.gr/navigate.php?keyid=82>).

Φασόλια Πρεσπών

Σήμα κατατεθέν της περιοχής είναι και τα φασόλια των Πρεσπών. Τα φασόλια γίγαντες και ελέφαντες ξεχωρίζουν τόσο για την γεύση τους όσο και για τα θρεπτικά συστατικά τους. Το κλίμα των Πρεσπών είναι αυτό που έχει ευνοήσει την καλλιέργεια στην περιοχή. Τα φασόλια έχουν πολλούς τρόπους μαγειρέματος, αν και πιο γνωστή είναι η παραδοσιακή ελληνική συνταγή της φασολάδας. Το 1994 τα φασόλια Πρεσπών πήραν την Προστατευμένη Ονομασία Προέλευσης (<http://www.florinacity.gr/tourist-guide/topika-proionta>).

Πατάτες Σκλήθρου

Η καλλιέργεια της πατάτας στο Σκλήθρο άρχισε πριν από 90 περίπου χρόνια, άλλα έγιναν γρήγορα γνωστές για την ξεχωριστή τους γεύση, που οφείλεται στο νερό της περιοχής, στο έδαφος και στο υψόμετρο, που είναι περίπου 675 μέτρα. Αυτή την στιγμή η παραγωγή πατάτας στο Σκλήθρο είναι πολύ γνωστή, ενώ καλλιεργούνται περίπου 1.000 στρέμματα με πατάτες και η παραγωγή τους φτάνει μέχρι τους 3.000 τόνους(<http://blogs.sch.gr/dimskli/2013/05/22/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%89%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%BC/>).

Φράουλες Πολυπόταμου

Στους πρόποδες του Βέρνου, στο χωριό Πολυπόταμος άρχισε μία από τις σημαντικότερες φραουλοκαλλιέργειες στην Ελλάδα. Οι φράουλες άρχισαν να καλλιεργούνται στο χωριό για πρώτη φορά τα 1938. Για πάρα πολλά χρόνια ο συνετερισμός του χωριού έκανε εξαγωγές φράουλας ακόμα και στο εξωτερικό. Σήμερα οι φραουλοκαλλιέργειες έχουν μειωθεί σημαντικά, αφού καλλιεργούνται περίπου 10 με 15 στρέμματα (http://kparlapani.blogspot.gr/2010/02/blog-post_02.html).

Γλυκά του κουταλιού και μαρμελάδες

Τα γλυκά του κουταλιού έχουν και αυτά την τιμητική τους στην περιοχή. Το 1932 ιδρύθηκε το πρώτο επαγγελματικό εργαστήριο που παρασκεύαζε γλυκά, μαρμελάδες αλλά και πελτέ από φρούτα. Χαρακτηριστικά γλυκά του κουταλιού που παράγονται στην Φλώρινα είναι οι φράουλες, τα κεράσια, τα δαμάσκηνα, η κολοκύθα, ακόμα και το φασόλι. Από αυτά φτιάχνονται ακόμα και λικέρ (<http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~topic/273/213>).

Ξινό νερά

Το ξινό νερό που είναι πλούσιο σε πηγές οξυανθράκου ασβεστούχου φυσικού μεταλλικού νερού βρίσκεται κοντά στο Αμυνταίο. Το ξινό νερό περιέχει ελεύθερο διοξείδιο του άνθρακα και είναι πολύ καλό για την σωστή λειτουργία του οργανισμού. Αυτά τα ανθρακούχα νερά έχουν ρίζες από την αρχαιότητα, ενώ σήμερα υπάρχουν επιχειρήσεις στην περιοχή που παράγουν εμφιαλωμένα νερά αλλά και αναψυκτικά όπως λεμονάδες, πορτοκαλάδες και γκαζόζες (<http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~topic/273/213>).

Ξινόμαυρο Αμυνταίου

Στο οροπέδιο του Αμυνταίου βρίσκεται μία από τις μεγαλύτερες αμπελουργικές ζώνες της χώρας μας. Η καλλιέργεια αμπελιών στην περιοχή έχει και αυτή τις ρίζες της από την αρχαιότητα όπως μαρτυρούν τα ευρήματα. Οι λίμνες και τα γύρω βουνά δημιουργούν τις ιδανικές συνθήκες για την παραγωγή κρασιού. Οι αμπελώνες του Αμυνταίου βρίσκονται σε υψόμετρο 700 μέτρων και ξεπερνούν τα 70.000 στρέμματα. Το Ξινόμαυρο Αμυνταίου είναι η πιο γνωστή ποικιλία αν και υπάρχουν πολλές άλλες ροζέ, λευκές, ερυθρές αλλά και αφρώδεις. Η ζώνη έχει χαρακτηριστεί ως Ονομασία Προέλευσης Ανώτερης Ποιότητας (<http://www.amyndeonoenos.com/site/el/amideo-wine>).

Τσίπουρο

Το τσίπουρο είναι και αυτό ένα παραδοσιακό προϊόν της Φλώρινας καθώς παράγεται σε πάρα πολλά χωριά του νομού. Γνωστό είναι το τσίπουρο από τους αμπελώνες του Αμυνταίου το οποίο είναι ένα μοναδικό σε καθαρότητα απόσταγμα. Στον νομό της Φλώρινας μάλιστα συνηθίζεται το τσίπουρο να έχει λίγο ή και καθόλου γλυκάνισο (<http://www.soniadis.gr/%CF%84%CE%BF-%CF%84%CF%83%CE%AF%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BF/>).

Πλεκτά κεριά Φλωρίνης

Μέρος της λαογραφικής τέχνης της Φλώρινας αποτελούν τα παραδοσιακά πλεκτά κεριά. Η τέχνη αυτή ξεκίνησε στην περιοχή πριν από έναν αιώνα περίπου από πρόσφυγες που ήρθαν από το Μοναστήρι και τα Μεγάροβο. Για την κατασκευή του χρειάζεται πρώτα το φτιάξιμο του κέρινου κορδονιού (σάμα) και έπειτα το πλέξιμο αυτού. Η τέχνη αυτή συνεχίζεται μέχρι σήμερα στην πόλη της Φλώρινας ([http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~topic/273/213](http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~/topic/273/213)).

Πλεκτά κεριά Φλωρίνης

Εργαστήριο καλαθοπλεκτικής Φλώρινας

Καλαθοπλεκτική Φλώρινας

Στις λίμνες του νομού, στην Χειμαδίτιδα, την Ζάζαρη και στις Πρέσπες, οι ντόπιοι ασχολούνται με το πλέξιμο καλαθιών. Η υδροχαρή βλάστηση γύρω από τις λιμνώδεις περιοχές είναι γεμάτη με υδρόβια φυτά όπως οι θάμνοι και οι καλαμιώνες. Εκτός από καλάθια από τα ίδια φυτά φτιάχνονται καρέκλες και ψάθες ([http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~topic/273/213](http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~/topic/273/213)).

Υφαντά της Φλώρινας

Στον νομό της Φλώρινας, μέρος της λαογραφικής παράδοσης ήταν τα υφαντά που πλέκονται στον αργαλειό. Τα υφαντά θεωρούνταν τέχνη και σήμερα τα

εργαστήρια που λειτουργούν ακόμα φτιάχνουν αντίγραφα τοπικών φορεσιών και αναμνηστικά κεντήματα (<http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~topic/273/213>).

5.4 Κινήσεις για την τουριστική προβολή και διαφήμιση

Για την προβολή της Φλώρινας ο δήμος έκανε και συνεχίζει να κάνει τα τελευταία χρόνια πολλές κινήσεις. Σημαντικό είναι το άνοιγμα που έχει κάνει ολόκληρη η Μακεδονία, και όχι μόνο η Φλώρινα στην διαφήμιση στις Βαλκανικές χώρες και την Ρωσία, η οποία έχει γίνει τουριστική υπερδύναμη. Επίσης για την ανάπτυξη του τουρισμού της Φλώρινας, έπαιξε μεγάλο ρόλο και η βράβευση του νομού με το βραβείο EDEN του 2007 (European Destinations of Excellence), μέσα στους δέκα καλύτερους αναδυόμενους Ευρωπαϊκούς Αγροτουριστικούς Προορισμούς Αριστείας(http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/eden/destinations2007/index_el.htm).

Επίσης ο Δήμος συμμετείχε τα τελευταία χρόνια σε διάφορες εκθέσεις στο εξωτερικό και στην Ελλάδα για την προβολή ολόκληρου του νομού. Οι εκθέσεις που συμμετείχε στο εξωτερικό ήταν:

- F.R.E.E. Γερμανία – Μόναχο (2012 και 2013).
- ITB- Γερμανία – Βερολίνο (2012 και 2013).
- MIIT- Ρωσία- Μόσχα (2012 και 2013).
- BORSA DEL TOURISMO DE LISBOA (BTL)- Πορτογαλία – Λισαβόνα (2012)

- SALON INTERNATIONAL DEL TURISME A CATALUNA (SITC)- Ισπανία – Βαρκελώνη (2012).
- BEIJING INTERNATIONAL TOURISM EXPO (BITE)- Κίνα – Πεκίνο (2012).
- SENIORMASAN- Σουηδία – Στοκχόλμη (2012).
- THE TIMES DESTINATION –THE HOLIDAY & TRAVEL SHOW- Αγγλία – Λονδίνο (2012).
- TRAVEL TURKEY- Τουρκία – Σμύρνη (2012).
- TAXIDI, Λευκωσία – Κύπρος (2013)
- TOUR NATUR, DUSSELDORF- Γερμανία (2013)
- WORLD TRAVEL MARKET- Λονδίνο – Αγγλία (2013).

Ενώ στην Ελλάδα πήρε μέρος στις εκθέσεις:

- SUMMER HOLIDAY EXPO (2012).
- AGROTICA (2012 και 2013).
- POLIS (2012 - 2013).
- PHILOXENIA (2012 και 2013).
- Έκθεση Αγροτουρισμού Χίου (2012 και 2013)..
- Ηράκλειο (2012 και 2013).
- Αθήνα (2012 και 2013)

(<http://static.diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%9F%CE%9D2%CE%A9%CE%97%CE%99-%CE%96%CE%99%CE%9D>).

Επιπλέον ο δήμος έκανε και άλλες προσπάθειες προώθησης του νομού Φλώρινας με την παραγωγή τουριστικού υλικού, όπως έντυπο προβολής του δήμου Φλώρινας, DVD για τον δήμο, αφίσες, χάρτες και δημιουργία ηλεκτρονικού τουριστικού οδηγού (<http://static.diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%95%CE%A6%CE%98%CE%A9%CE%97%CE%99-%CE%9451>).

Επίσης έκανε καταχωρίσεις σε έντυπα όπως εφημερίδες και περιοδικά αλλά και σε ηλεκτρονικές διευθύνσεις. Οι κυριότερες σελίδες προβολής της Φλώρινας στο διαδίκτυο είναι:

www.florina.gr

www.e-florina.gr

www.menoume-ellada.gr

www.visitgreece.gr

www.florinacity.gr

www.golden-greece.gr

www.web-greece.gr

www.pamediakopes.gr

www.trivago.gr

Συμπεράσματα

Η χώρα μας είναι μια χώρα με πολλές κρυμμένες ομορφιές και κάθε γωνιά της Ελλάδας έχει κάτι διαφορετικό να προτείνει στον επισκέπτη. Στα βορειοδυτικά της Μακεδονίας, στον νομό της Φλώρινας υπάρχει μια γη πλούσια σε φυσικές ομορφιές και πολιτιστικά στοιχεία. Η Φλώρινα έχει πραγματικά τόσα πολλά διαφορετικά πράγματα να προσφέρει σε έναν τουρίστα.

Οι Πρέσπες, τα ερείπια των Βυζαντινών εκκλησιών στον Άγιο Αχιλλέα, τα χιονισμένα βουνά, ο Οικισμός του Νυμφαίου, οι Ελληνιστικές πόλεις, το κέντρο προστασίας του Αρκτούρου, μουσεία, ενθύμια αρχαίων πολιτισμών, έθιμα, πλούσιο λαογραφικό υλικό, καλό φαγητό, πανεπιστήμια, καλλιτέχνες, όλα αυτά και άλλα τόσα κάνουν το νομό τόσο ενδιαφέρον.

Η τουριστική ανάπτυξη του νομού είναι καλή, καθώς ο δήμος έχει επενδύσει στο να τραβήξει το ενδιαφέρον του τουρίστα στην περιοχή. Υπάρχουν οι σωστές υποδομές, όπως καταλύματα, το χιονοδρομικό κέντρο, περιηγητικές δραστηριότητες και πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Χρήσιμο βέβαια για τον νομό θα ήταν η ανέγερση μιας ξενοδοχειακής μονάδας πρώτης κατηγορίας.

Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε στην εργασία, ο νομός Φλωρίνης έχει κάνει μεγάλες προσπάθειες, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, να αναπτύξει τον οικοτουρισμό και τον αγροτουρισμό στην περιοχή. Δύο εκλεπτυσμένες κατηγορίες του εναλλακτικού τουρισμού, που θα ήταν απαραίτητο για την βιωσιμότητα του τουρισμού να προωθηθούν κι άλλο, μέχρι οι τουρίστες να γνωρίσουν καλύτερα αυτόν τον όμορφο νομό. Αλλά και ο χειμερινός τουρισμός στην περιοχή πρέπει να στηριχθεί από τον εγχώριο τουρισμό και να γίνει πιο γνωστός στους τουρίστες από τα Βαλκάνια.

Η Φλώρινα είναι ένας νομός που αξίζει ι επισκέπτης να την γνωρίσει καλύτερα, καθώς έχει πάρα πολλά να προσφέρει. Αυτός είναι και ο σκοπός των

ταξιδιών, η ανακάλυψη τόπων μοναδικής ομορφιάς. Εξάλλου, ένα ταξίδι είναι το μόνο πράγμα που αγοράζει κάποιος, που μπορεί να τον κάνει πιο πλούσιο.

Βιβλιογραφία

Αγορά 5 ασθενοφόρων για το νοσοκομείο της Φλώρινας και το κέντρο υγείας Αμυνταίου. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το [http://www.unitedreporters.gr/news/GR/Ygeia/Ygeia/Agora 5 asthenoforon gia to nosokomeio ti Florinas kai to Kentro Ygeias Amyntaiou](http://www.unitedreporters.gr/news/GR/Ygeia/Ygeia/Agora_5_asthenoforon_gia_to_nosokomeio_ti_Florinas_kai_to_Kentro_Ygeias_Amyntaiou)

Agro Tour. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το [http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~topic/273/213](http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~/topic/273/213)

Αμυνταϊόν οίνος. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.amyndeonoenos.com/site/el/amideo-wine>

Βερβέρογλου Μ. (2009) *Δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης του νομού Δράμας*. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/1127/ververoglou_main.pdf?sequence=1

Βόρεια Ελλάδα. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=2621>

Γενικό Νοσοκομείο Φλώρινας «Ελένη Θ. Δημητρίου». Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://platon.cc.uoa.gr/~reconweb/new2/images/docs/nosokomeia/apotelesmata/ype3/gnflwrinas.pdf>

Γιορτές Οικοτουρισμού στον Αετό Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.europe-greece.com/article.php?i=705>

Διαδρομές. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.florina.gr/el/%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82>

Διαμονή στην Φλώρινα. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.hotelicious.gr/component/content/article/10/132-xenodoxeia-florina.html>

«Διαύγεια» Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://static.diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%9F%CE%9D2%CE%A9%CE%97%CE%99-%CE%96%CE%99%CE%9D>

«Διαύγεια» Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://static.diavgeia.gov.gr/doc/%CE%92%CE%95%CE%A6%CE%98%CE%A9%CE%97%CE%99-%CE%9451>

Διοικητική διαίρεση του νομού Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%AF%CF%81%CE%B5%CF%83%CE%B7_%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CF%8D_%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%82

Δράκου Μ. (2011) Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στην νήσο Ίο. Καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης, εξέλιξη και προοπτικές. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2011/DrakouMargarita/attached-document-1300432232-113994-30049/drakou2011.pdf>

EDEN. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/eden/index_en.htm

Ελλάδα: Ένας παγκοσμίως αναγνωρίσιμος προορισμός. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=36&sectorID=37&la=2>

Έκθεση Πορείας της Επιχειρηματικότητας στην Δυτική Μακεδονία. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://www.mathra.gr/files/Meleti_Antagonistikotitas_DM.pdf

Επισκεφθείτε το περιβαλλοντικό κέντρο του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://www.arcturos.gr/el/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=26&Itemid=0

Η δικιά μας Φλώρινα. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://florinaweb.blogspot.gr/2009/12/58.html>

Η ιστορία της Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://florina-history.blogspot.gr/>

Η οικονομία του νομού. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.florina.gr/el/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%B F%CE%BC%CE%AF%CE%B1>

Η πτώση των τιμών φέρνει ρεκόρ αφίξεων ξένων τουριστών. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://www.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_kathremote_1_08/05/2013_497666

Η τουριστική ανάπτυξη. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9 %CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%97%CF%84%CE%BF%CF%85%CF %81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CE%B1%CE%B D%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7>

Ιστορία της Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://users.sch.gr/aristhodas/istoria%20ths%20florinas.htm>

Καρναβάλι Ξινού Νερού. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.eovitsiou.gr/navigate.php?keyid=71>

Λιγνίτης. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9B%CE%B9%CE%B3%CE%BD%CE%AF%CF %84%CE%B7%CF%82>

Major sports events: major drivers for tourism. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.eturbonews.com/15401/major-sports-events-major-drivers-tourism>

Μνημεία. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CE%B1>

Μονάδες υγείας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.florinacity.gr/Florina/monades-ygeias>

Μουσεία. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%B1>

Μουσείο Καπετάν Κώττα. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://www.imma.edu.gr/macher/museums/show.html?museum_id=16

Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CE%A3%CF%8D%CE%B3%CF%87%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B7%CF%82%CE%A4%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7%CF%82%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%82>

Μυθολογία. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%9C%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1>

Νομός Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%BF%CE%BC%CF%8C%CF%82%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%82>

Νομός Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://www.em-travel.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=691%3A2009-04-27-07-11-36&catid=62%3A2009-04-24-08-03-39&Itemid=170&lang=el

Νυμφαίο Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CF%85%CE%BC%CF%86%CE%B1%CE%AF%CE%BF%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1%CF%82>

Ο Γ. Αντωνιάδης πρόεδρος στην Διεθνή Συνομοσπονδία Ποντίων Ελλήνων. Ανακτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://florinapress.gr/koinwnia/%CE%BF-%CE%B3-%CE%B1%CE%BD%CF%84%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%AC%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B5%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE-%CF%83%CF%85%CE%BD/>

Οδηγός οργανωμένων ιαματικών πηγών (spa) στην Ελλάδα. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.apn.gr/travel-maps/travel-articles/%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%CE%BF%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BD%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD-%CF%80%CE%B7%CE%B3%CF%8E%CE%BD-spa/#>

Παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά UNESCO. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%BD%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CE%94%CF%8>

5%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82 %CE%9C%CE%B1%CE%BA
%CE%B5%CE%B4%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82#.CE.A0.CE.
B1.CE.B9.CE.B4.CE.B1.CE.B3.CF.89.CE.B3.CE.B9.CE.BA.CE.AE .CE.A3.CF.87.
CE.BF.CE.BB.CE.AE .CE.A6.CE.BB.CF.8E.CF.81.CE.B9.CE.BD.CE.B1.CF.82

Περιοχές Φυσικού Κάλλους. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://www.westernmacedonia.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=260:2010-05-07-09-33-24&catid=47:2010-03-01-22-41-53&Itemid=30

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.kozani.gr/epix/SSX.PDF>

Πιπεριά Αετού. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.eovitsiou.gr/navigate.php?keyid=82>

Πιτσούνης Μ., Ρεμεδιάκης Γ. (2012) Ο χειμερινός τουρισμός. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/tour/2012/PitsounisMichalis,RemediakisGiannis/attached-document-1340786251-861099-2404/Pitsounis_Remediakis2012.pdf

Πόλη της Φλώρινας : Δίκτυο Ύδρευσης. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://gym-ammoch.flo.sch.gr/grasep/as/profil_ydrefsi.htm

Πολιτιστικές Εκδηλώσεις. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.florina.gr/el/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%88%CE%B8%CE%B9%CE%BC%CE%B1%CE%95%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%95%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B9%CE%BF-%CF%80%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CE%B7%CE%BB%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD>

Πολυπόταμος, το χωριό της Φράουλας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://kparlapani.blogspot.gr/2010/02/blog-post_02.html

Sports tourism. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.tourismandmore.com/tidbits/sports-tourism/>

Σχολή Τεχνολογία Γεωπονίας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.teikoz.gr/?page=education&content=schools-steg>

Τα Μπαρμπάρια στην Φλώρινα. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.kidpress.gr/afieromata.asp?id=181>

Ταξιδιωτικός οδηγός: Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://community.pamediakopes.gr/greece/f/38/t/3834.aspx>

Τοπικά προϊόντα. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.florinacity.gr/tourist-guide/topika-proionta>

Τσίπουρο 50. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.soniadis.gr/%CF%84%CE%BF-%CF%84%CF%83%CE%AF%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BF/>

Φλώρινα. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%BB%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B1>

Φλώρινα, Πληροφορίες. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://echo.nextnet.gr/florina_plirofories.php

Φλώρινα: Φωτιές στο χιόνι. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το <http://www.inout.gr/showthread.php?s=3b6333b6cd6c2ed0e9b954ec6e25476b&t=93491>

Χαρακτηριστικά του νομού Φλώρινας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://www.anflo.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=10&Itemid=7

Χιονοδρομικό Κέντρο Βίγλας. Αναρτήθηκε στις 16 Ιουνίου 2013 από το http://www.vigla-ski.gr/content_template.php?page_id=7

Άγιος Πέτρος μετανοών Δομίνικος Θεοτοκόπουλος. Αναρτήθηκε στις 03 Απριλίου 2011 απο το

http://habilisii-habilis.blogspot.gr/2011_04_03_archive.html

Πλεκτά κεριά Φλώρινας.Αναρτήθηκε απο

http://www.agro-tour.net/web/guest/art_culture/~~/topicarts/view/50197/213

Συνεδριακό κέντρο Ιωάννης Βελλίδης. Αναρτήθηκε απο

http://www.helexpo.gr/inst/TIF-HELEXPO/Pages/Venues/Vellidis/Vellidis_El.html#prettyPhoto

Φωτογραφία Λουτρά Πόζαρ . Αναρτήθηκε απο

<http://www.apn.gr/travel-maps/travel-articles/οδηγός-οργανωμένων-ιαματικών-πηγών-spa/>